الرَّدُّ الوافرُ علیٰ الأثیم الفَاجر

یعنی

د یارسول الله آواز

مؤلف

ابو محمد امین الله البشاوری
حفظه الله تعالی

مکتبه محمدیه
منګل مارکیټ بیرون ګنج پېښور

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کل حقوق محفوظ دی

کتاب .... «د یارسول الله آواز» (بے مطلبه چغه)

مؤلف .... شیخ القرآن والحدیث ابو محمد امین الله البشاوری حفظه الله ورعاه

کمپوزنگ .... ابوزهیر سیف الله البشاوری (عفی الله عنه)

تاریخ .... (۱۴۳۱ هـ محرم الحرام ۲۹)

طبع دوم .... الموافق (۱۵/۱/۲۰۱۰ء)

ناشر

مکتبه محمدیه

بیرون گنج گیټ منګل مارکیټ پېښور ښار

03018828402 ولی الله

بسم الله الرحمن الرحیم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ، نَحْمَدُهٗ وَنَسْتَعِيْنُهٗ وَنَسْتَغْفِرُهٗ وَنَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ اَعْمَالِنَا مَنْ يَّهْدِهِ اللّٰهُ فَلَا مُضِلَّ لَهٗ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَلَا هَادِيَ لَهٗ وَاَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ ط

اما بعد : الله رب العالمین خپل رسول محمد ﷺ ټول امت ته رالیږلے دے، دے دپاره چه امت کښې د الله په ذات او صفاتو یقین راشی او د ایمان او د توحید په نور باندے رنګ شی، او د هر قسم شرك، کفر، بدعت او د ضلال نه بچ پاتے شی، او دا په هر نبی فرض وی چه هغهٔ به خپل امت ته د خیر خبرے وړاندے کوی او د ټولو غلطو او شری خبرو نه به ئے منع کوی لکه دا خبره په صحیح حدیث د مسلم (۲/۱۲۶) او ابن ماجه (رقم : ۳۹۵۶) کښې راغلې ده (اِنَّهٗ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ قَبْلِيْ اِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَيْهِ اَنْ يَّدُلَّ اُمَّتَهٗ عَلٰى مَا يَعْلَمُهٗ خَيْرًا لَّهُمْ وَيُنْذِرَهُمْ مَا يَعْلَمُهٗ شَرًّا لَّهُمْ...... الحديث).

(زما نه مخکښ هيڅ نبی داسے نشته چه مګر په هغه باندے دا لازم وه چه خپل امت ته به هغه خير ښائی کوم چه ده ته معلوم دے او يروی به ئے د هغه شر نه چه دهٔ ته معلوم دے).

نو کهٔ يو سړے وائی چه دا مسئله د رسول الله ﷺ نه نقل شوے نهٔ ده، ليکن د خير خبره ده، نو عمل پرے مستحب دے، نو غلط وائی، ددے مذکوره حديث نه مخالف ده.

نو هرهٔ مسئله باندے دليل د قرآن او د سنت صحيحه او د اجماع نه پيش کول فرض دی، کهٔ هغهٔ د عقيدے مسئله وی او کهٔ د احکامو سره تعلق لری.

هرکله چه دا معلومه شوه نو دلته بعضے ناپوهانو يوه مسئله خلقو ته پيش کړے او پيش کوی ئے بلکه په مساجدو کښ ئے ليکی او څوك چه په هغهٔ مسئله رد کوی، نو هغوی ورته کافر او بے دينه وائی، نو راځئ چه دا مسئله په قرآن او سنت کښ اوګورو، ځکه چه د اختلاف ختمولو دپاره الله تعالیٰ قرآن او احاديث راليږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائی: ﴿فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِيْ شَيْءٍ فَرُدُّوْهُ إِلَى اللهِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالرَّسُوْلِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّأَحْسَنُ تَأْوِيْلًا﴾ (النساء/٥٩)

(کهٔ ستاسو په څه خبره کښ جګړه راشی نو الله او د هغهٔ رسول ته ئے واپس کړئ، کهٔ چرے ايمان لرئ په الله او په ورځ روستنئ، دا کار ډير غوره او ښائسته انجام والا دے)

علامه ابن کثيرؒ ددے آيت لاندے ليکی: «هرڅوك چه فيصله د الله کتاب او د رسول الله ﷺ سنت ته نهٔ پيش کوی نو هغهٔ کافر دے». (تفسير ابن کثير ۱/۵۱۸)

او هغهٔ مسئله دا ده چه آيا «يامحمد» او «يارسول الله» وئيل د رسول الله ﷺ د وفات نه روستو يا د وړاندے (جدا) ځائے نه غائبانه آواز کول جائز دی او کهٔ نهٔ؟ ددے مسئلے تحقيق تاسو دلته اوګورئ او بيا د ځان سره انصاف اوکړئ، او دا اووايئ چه «اَللّٰهُمَّ اَسْتَهْدِيْكَ لِاَرْشَدِ اَمْرِيْ»

(اے الله! زهٔ تا نه د ډير هدايت والا خبره غواړم).

او په اخلاص سره داسے اووايئ:

﴿اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ﴾.

(اے الله! ما ته نيغه لاره اوښايه!).

بيا هغهٔ اوګده دعاء اولوله کومه به چه رسول الله ﷺ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تهجدو کښې لوستله:
(اَللّٰهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيْلَ وَمِيْكَائِيْلَ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) تر آخر پورې. نو الله پاك به حق درنصيب كړي، هر طرف ته چه وی.

او ددې رسالې باعث په مونږ باندې ډير علماء وو او مولوی اسد الله ننګرهاري ما ته يوه رساله راوړله چه د هغې نوم «احسن المآرب» دې او په هغې كښې ئې غير الله ته چغه وهل جائز كړي دي، او هر غائب ته آواز كول ئې حلال ګڼړلي دي چه د هغۀ رسالې نه زمونږ ګرد ونواح ډيرو مبتدعينو استدلالات كول ځكه د دوی په نزد د شامیؒ عبارت د قرآن او حديث نه زيات اهميت لري، شامیؒ څۀ چه هره توره كرخه د دوی په نزد معتبر دليل دې، تردې چه يو په نوم مُلا ما پسې د ډيرو كتابونو حوالې راوليږلې چه هغۀ كتابونه هغۀ ليدلي هم نۀ دي، ليكن د دغه مذكوره رسالې نه ئې ليكل كړي وو.

او ددې مثال حديث كښې دې: (اَلْمُتَشَبِّعُ بِمَا لَمْ يُعْطَ كَلَابِسِ ثَوْبَيْ زُوْرٍ) (بخاری ۲/۷۸۵) مسلم (۲/۲۰۶) ترمذی (۲)

(چاله چه يو صفت نۀ وی وركړې شوې او هغۀ ئې ځان كښې ښكاره كوی، دا داسې دې لكه د دروغو دوه جامې ئې چه اغوستی وی)

نو زۀ اُوس – ان شاء الله – پدې رسالې سره جواب وركوم ټول اهل بدعت ته او هغوی ډېې دا اُوګوري او دا رساله يواځې دا مسئله نۀ ذكر كوی بلكه دا مشتمله ده په ډيرو قواعدو او اصولو او دلائل شرعيو باندې نو – ان شاء الله – چه زياته مفيده به وی، ځكه چه ما په خوب كښې ددې كسانو رغړول او ذليل كول ليدلي دي، پس د استخارې كولو نه.

دې رسالې كښې به د حق دلائل مخكښې ذكر كيږي تفصيلاً او بيا به د باطل پرستو څه دليلونه او د هغې صحيح جوابونه ذكر كيږي – ان شاء الله.

وما توفيقي الا بالله عليه توكلت واليه انيب.

(ثلاثاء صفر المظفر ۲۰/۱۴۱۲ هجری)

OOOOOOO

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حق پرست دليلونه او تائيدات

هرهٔ مسئله قرآن او سنت کښې شته نو اول د هغې نه دليل ذکر کول ضروري وي او قرآن او سنت ناقص نهٔ دي لکه څرنګ چه باطل پرست دا غلط ګمان لري :

اول عظيم دليل د قرآن کريم نه :

(قال الله تعالىٰ فى قوله الصادق :

﴿لَا تَجْعَلُوْا دُعَآءَ الرَّسُوْلِ بَيْنَكُمْ كَدُعَآءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا ط قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ يَتَسَلَّلُوْنَ مِنْكُمْ لِوَاذًا ج فَلْيَحْذَرِ الَّذِيْنَ يُخَالِفُوْنَ عَنْ اَمْرِهٖٓ اَنْ تُصِيْبَهُمْ فِتْنَةٌ اَوْ يُصِيْبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ﴾

(سورة النور آيت ٦٣ پاره ١٨)

(الله رب العزت فرمائى: مهٔ ګرځوئ آواز رسول الله ته په خپل مينځ کښې داسې لکه تاسو چه يو بل ته آواز کوئ، الله هغهٔ کسان پيژني چه ستاسو نه پټيږي، پس اُودې يريږي هغهٔ کسان چه د رسول الله ﷺ د امر او حکم خلاف کوي چه يا خو به پرې فتنه راشي او يا به [illegible] سيږي

دوی ته دردناك عذاب)

دا دآيت حاصل دا دې۔ ددې آيتِ کريمه په تفسير کښې

د حق پرست علماؤ تفسيرونه اُوګوره !

علامه ابن کثيرؒ (٣٠٦/٣) کښې فرمائي :

(قَالَ الضَّحَّاكُ : كَانُوْا يَقُوْلُوْنَ يَا مُحَمَّدُ يَا اَبَاالْقَاسِ
فَنَهَاهُمُ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْ ذٰلِكَ اِعْظَامًا لِلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ فَقُوْلُوْا يَ
نَبِيَّ اللّٰهِ، يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَهٰكَذَا قَالَ مُجَاهِدٌ وَسَعِيْدُ بْنُ جُبَيْ
وَقَالَ قَتَادَةُ : اَمَرَ اللّٰهُ اَنْ يُهَابَ نَبِيُّهٗ ﷺ وَاَنْ يُبَجَّلَ وَاَنْ يُعَظَّ
وَاَنْ يُسَوَّدَ)

(ضحاكؒ وئيلي چه صحابه کرامو به رسول الله ﷺ ته
يامحمد او يا ابا القاسم وئيلو نو الله تعالىٰ ددې نه منع کړل
دپاره د تعظيم د نبي ﷺ او ورته ئې اُوفرمايل : چه داسې
وايئ يا نبي الله او يا رسول الله۔ دغه شان خبره مجاهد او
سعيد بن جبير کړيده او قتاده وئيلي دي چه الله تعالىٰ
حکم فرمائيلې دې چه د هغه د نبي د حکم نه هيبت اُوکړې
شي او د هغه تعظيم او اجلال او اکرام اُوکړې شي)۔

حاصل دا دې چه دې آيت کښې الله پاك د (يا محمد) د
وئيلو نه منع کړې ده، ځکه دا د نبي ﷺ بې ادبي ده، او د

نبی علیه السلام مشروع تعظیم کول پکار دی، دا یو
تفسیر دے پدے آیت کښې نو چه قرآن د (یامحمد) نه منع
اُوکړه نو بیا کوم کس دے چه هغهٔ پدے کښې اجازت
ورکړی او کهٔ نهٔ دا آیتونه ستاسو په نزد هیڅ حقیقت نهٔ
لری یا منسوخ شوی دی، لکه په هر ځائے کښې دا خلق
وائی چه دا منسوخ شوی دی او دا منسوخ دی، دارنګه د
قرآن په مقابله کښې د بل کتاب هیڅ حیثیت نهٔ شته، چه
انسان هغهٔ پیش کړی او دا به مفصله روستو راشی۔

دارنګه اُوګوره تفسیر قرطبی (۱۲/۳۲۲)
(یُرِیْدُ، یُصِیْحُ مِنْ بَعِیْدٍ یَا اَبَا الْقَاسِمِ بَلْ عَظِّمُوْهُ کَمَا قَالَ فِی
الْحُجُرَاتِ) ۔(یعنی مراد د الله تعالیٰ دا دے چه د وړاندے نه
چغے وهل مهٔ کوئ بلکه د رسول الله ﷺ تعظیم اُوکړئ)۔

دارنګه تفسیر علاء الدین الخازن (۳/۳٦۵) کښې دی:
(وَقِیْلَ مَعْنَاهُ لَاتَدْعُوْهُ بِاسْمِهٖ کَمَا یَدْعُوْ بَعْضُکُمْ بَعْضاً یَا
مُحَمَّدُ، یَا عَبْدَ اللّٰهِ وَلٰکِنْ فَخِّمُوْهُ وَعَظِّمُوْهُ وَشَرِّفُوْهُ الخ)۔

(معنیٰ دا ده چه په نوم باندے رسول الله ﷺ ته آواز مه
کوئ لکه یو بل ته چه آواز کوی داسے مهٔ وایئ: یا محمد
یا عبد الله بلکه عزت او عظمت د رسول الله ﷺ اُوساتئ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

علامه محمد بن احمد جزی الکلبی په کتاب
التسهیل (۱/۱۹۳) د سورة المائدے د آیت ﴿ اِذْ قَالَ
الْحَوَارِیُّوْنَ یَا عِیْسَی بْنُ مَرْیَمَ ﴾ لاندے لیکلی دی:
«نِدَاؤُهُمْ لَهٗ بِاسْمِهٖ دَلِیْلٌ عَلٰی اَنَّهُمْ لَمْ یَکُوْنُوْا یُعَظِّمُوْنَ
کَتَعْظِیْمِ الْمُسْلِمِیْنَ لِمُحَمَّدٍ ﷺ فَاِنَّهُمْ کَانُوْا لَا یُنَادُوْنَ
بِاسْمِهٖ» ۔

مطلب دا دے چه حواریون د عیسی علیه السلام نوم
مبارك واخستو په آواز کولو کښې دا دلیل دے پدے چه
دوی به د خپل نبی دومره اکرام او ادب نهٔ کولو لکه چه
مسلمانانو او صحابه کرامو د محمد ﷺ ادب کولو ځکه
د ټولو مسلمانانو صحابه کرامو طریقه دا وه چه رسول الله
ﷺ ته به دوی په نوم آواز هیچرے نهٔ کولو، دا دلیل دے
پدے چه د ټولو صحابه کرامو اجماع ده پدے چه په «یـ
محمد» سره آواز کول د محمد ﷺ بے ادبی ده او بے ادب
شخص له به الله پاك سخته سزا ورکوی، او کهٔ عقیده
ورسره هم غلطه لری نو بیا خو هلاکت درهلاکت دے۔ دا
عبارت تفصیل سره مطالعه کړه۔

دارنګه اُوګوره تسهیل (۳/۷۳):

(c) ketabton.com: The Digital Library

«وَالْقَوْلُ الثَّانِیُ اَنَّ الْمَعْنَی لَاتَدْعُوا الرَّسُوْلَ عَلَیْهِ السَّلَامُ بِاسْمِهٖ»

(یعنی رسول الله ﷺ ته په نوم آواز مهٔ کوئ)

دارنګه العلامه المفسر الشوکانیؒ فرمائی :

«وَاَخْرَجَ عَبْدُ الْغَنِیِّ بْنِ سعید فی تفسیره وابونعیم فی الدلائل عَنْهُ اَیْضاً اَیْ عَنْ سَعِیْدِ بْنِ جُبَیْرٍ فِی الآیَةِ : لَاتَصِیْحُوْا بِهٖ مِنْ بَعِیْدٍ یَآ بَا الْقَاسِمِ وَلٰکِنْ کَمَا قَالَ اللّٰهُ فِی الْحُجُرَاتِ»۔

(د سعید بن جبیرؒ او د نورو مفسرینو نه نقل دی چه رسول الله ﷺ ته په نوم د (یا محمد) سره آواز مهٔ کوئ، او دارنګه د وړاندے نه ورته چغے مهٔ وهئ)۔

دارنګه دا معنیٰ پدے لاندینو تفاسیرو کښ اُوګورئ :

ایسر التفاسیر (۳/۲۵۹) المدارك (۳/۳٦۵) علی هامش الخازن، روح المعانی د علامه آلوسیؒ (۱۸/۲۲۵) قال :

وَاَخْرَجَ ابْنُ اَبِیْ حَاتِمٍ وَابْنُ مَرْدَوَیْهِ وَاَبُوْنُعَیْمٍ فِی الدَّلَائِلِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : کَانُوْا یَقُوْلُوْنَ یَا مُحَمَّدُ ، یَا اَبَا الْقَاسِمِ فَنَهَاهُمُ اللّٰهُ عَنْ ذٰلِكَ بِقَوْلِهٖ سُبْحَانَهٗ :لَاتَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ الآیَة اِعْظَاماً لِلنَّبِیِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ فَقَالُوْا یَا نَبِیَّ اللّٰهِ وَیَارَسُوْلَ اللّٰهِ، وَرُوِیَ نَحْوُ هٰذَا عَنْ قَتَّادَةَ وَالْحَسَنِ وَسَعِیْدِ بْنِ جُبَیْرٍ وَمُجَاهِدٍ

وَفِیْ اَحْکَامِ الْقُرْآنِ لِلسُّیُوْطِیْ : اِنَّ فِیْ هٰذَا النَّهْیِ تَحْرِیْمَ نِدَا
ﷺ بِاسْمِهٖ وَالظَّاهِرُ اسْتِمْرَارُ ذٰلِكَ بَعْدَ وَفَاتِهٖ اِلَی الْآنَ
انتهیٰ)۔

د عبارت مقصد دا دے چه ابن عباس ؓ فرمائی
رسول الله ﷺ ته په نوم آواز کول حرام دی او ظاهره خ
دا ده چه دا اُوس هم حرام دی، منسوخ شوی نهٔ دی،
اُوس دِے د «یامحمد» ویونکے او لیکونکے سوچ اُوکړی
دا په کوم دلیل مونږ جائز کړی دی، آیا په تاوئیل
ماوئیلی باندے او کهٔ نهٔ څهٔ حق دلیل هم شته ؟ او کهٔ
دوی د عبد الله بن عباس رئیس المفسرین او حسن او قتا
او سعید بن جبیر رحمهم الله نه ښهٔ پو هیږی چه دا لو
علماء دی۔

دارنګه اُوګوره لاندینی تفاسیر اُوګوره :

المظهری (٦/۵۷۲، تفسیر اضواء البیان للشنقیطی (٦/۵۱
صفوة التفاسیر (۳/۳۵۱) تفسیر الطبری (۱۸/۱۳۵) الب
المحیط (٦/٤۷٦، الکبیر (۲۵/٤۰) تفسیر جلالین (۳۰۲) معار
القرآن (٦/٤۵۵)

«لَا تَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بِاَنْ تَقُوْلُوْا یَا مُحَمَّدُ الخ»۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَاَیضاً قَالَ الصَّاوِیُّ عَلٰی هَامِشِ جَلاَلَین ص (۱۰) :

لَاتَجعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَینَکُم اَیْ نِدَاءَهٗ بِمَعْنٰی لَاتُنَادُوْهُ بِاسْمِهٖ فَتَقُولُوا یَا مُحَمَّدُ وَلَا بِکُنیَتِهٖ فَتَقُولُوا یَا اَبَا الْقَاسِمِ وَاسْتُفِیدَ مِنَ الآیَةِ اَنَّهٗ لَایَجُوزُ نِدَاءُ النَّبِيِّ ﷺ بِغَیرِ مَا یُفِیدُ التَّعْظِیمَ لَا فِیْ حَیَاتِهٖ وَلَابَعْدَ وَفَاتِهٖ).

(تفسیر الطبری (۱۳۴/۱۸) عن مجاهد لا تقولوا یا محمد، تفسیر جامع البیان (۸۱/۲) البیضاوی (۱۳٦/۲) الکشاف (۷۹/۳) تفسیر البحر المحیط (۳۷۵/٦) زاد المسیر (۳۷۸/۵) تفسیر الثعالبی (۱۲۹/۳) تفسیر النهر الماد (۵۵۸/۲)

دے تولو مفسرینو د «یامحمد» په وئیلو رد کړیدے۔نو ثوك دے چه هغهٔ ددے علماؤ نه ښهٔ پوهیږی او ثوك دے د صحابه کرامؓ نه ښهٔ عمل کونکے په قرآن او حدیثو او کوم روایتو نه چه خلق ذکر کوی نو هغهٔ اکثرضعیف روایات دی یا مؤول دی لکه روستو به راشی ان شاء الله – ځکه صحابه کرامؓ د رسول الله ﷺ د حقوقو او آدابو ښهٔ پیژندونکی وو۔

دویم دلیل : د قرآن کریم نه پدے مسئله باندے۔

الله تعالیٰ فرمائی :

﴿اِنَّ الَّذِینَ یُنَادُونَكَ مِن وَّرَاءِ الْحُجُرَاتِ اَکْثَرُهُمْ لَا یَعْقِلُونَ﴾۔

(سورة الحجرات آیت : ۵، پاره ۲٦)

ترجمه : هغهٔ کسان چه آوازونه کوی تا ته اے زما نبی ! اخوا د حجرو نه اود دیوالونو نه، اکثر د دوی بے عقله دی)۔

پس د آیتِ کریمه نه واضحه شوه چه ثوك رسول الله ﷺ ته چغے وهی، پس د هغے نه چه هغهٔ د دنیا نه لاړو او وفات شو نو دا بے عقله دی، غویا یا خر دے، نو ثوك چه د «یامحمد، او یارسول الله» چغے وهی، غویان او خرهٔ دی، بلکه د هغوی نه پسے اخوا ته دی، اکثر دا قسم خلق مشرکان هم وی۔

ددے آیت په شانِ نزول کښ د مفسرینو اقوال اُوګوره چه یقین ته دا خبره کوزه شی۔ (ان اراد الله بك خیراً)

او د قرآن پدے بهترینو الفاظو چه ډیر عظمت والا دی لږ سوچ هم اوکړه اے مسلمانه چه قرآن کښ یوه مسئله شته نو د بل چا دلیل ته څهٔ حاجت دے!

لیکن مونږ وایو چه دا خبره زمونږ یواځے نهٔ ده د ټولو صحیح مسلمانانو او علماء کرامو او مشائخ عظامو ده۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

اُوګوره۔

١ – اول مشهور تفسير د علامه ابن کثير (٢٠٨/٤):

(قَالَ: وَقَدْ ذُکِرَ اَنَّهَا نَزَلَتْ فِی الْاَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ التَّمِیْمِیِّ فِیْمَا اَوْرَدَهٗ غَیْرُ وَاحِدٍ، قَالَ الْاِمَامُ اَحْمَدُ فِیْ مُسْنَدِهٖ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ فَذَکَرَ السَّنَدَ عَنِ الْاَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ اَنَّهٗ نَادیٰ رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ فَقَالَ: یَا مُحَمَّدُ، یَا مُحَمَّدُ، وَفِیْ رِوَایَةٍ: یَارَسُوْلَ اللّٰهِ فَلَمْ یُجِبْهُ، فَقَالَ یَارَسُوْلَ اللّٰهِ، اِنَّ حَمْدِیْ لَزَیْنٌ وَاِنَّ ذَمِّیْ لَشَیْنٌ، فَقَالَ ذٰلِكَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ).

(دا آيت نازل شوے دے په باره د اقرع بن حابس رضي الله عنه کښ چه دهٔ رسول الله ﷺ ته آواز کړے وو په «يامحمد» او په بل روايت کښ راځي چه په «يارسول الله» سره او هغهٔ په کوټه کښ وو، نو رسول الله ﷺ جواب ورنکړو، بيا دهٔ اُووئيل: زهٔ چه د چا صفت اُوکړم، هغهٔ ډولي کيږي او د چا بدی چه بيان کړم هغهٔ عيب والا ګرځي، نو رسول الله ﷺ اُوفرمايل چه دا صفت خو د الله دے۔

دے حديث نه صاف دوه خبرے معلومے شوے يوه دا چه «يامحمد» لوستل بے ادبي ده او «يارسول الله» وئيل په حالت د حضور کښ جائز دی، لکه دا ب، روستو ذکر شي،

نو دا آيت په رد د «يامحمد» کښ مطلق او په رد د غائبانه «يارسول الله» وئيلو کښ پوره دليل دے، سره ددے حديث نه لږ سوچ اوکړه اے مسلمانه!۔

دويم شان نزول:

(جَاءَ اُنَاسٌ فَجَعَلُوْا یُنَادُوْنَهٗ وَهُوَ فِیْ حُجْرَتِهٖ یَامُحَمَّدُ، یَا مُحَمَّدُ" فَاَنْزَلَ اللّٰهُ هٰذِهِ الْاٰیَةَ).

(ابن کثير ٢٠٨/٤)

(څهٔ کسان راغلل او «يامحمد» چغے ئے وهلے او رسول الله ﷺ په کوټه کښ وو نو الله پاك دا آيت نازل کړو چه نبي عليه السلام ته غائبانه چغے وهل د بے عقله خلقو کار دے، دارنګه اُوګوره:

الخازن (١٦٩/٤) المدارك (١٦٨/٤) التسهيل (٥٨/٤) فتح القدير (٦١/٦٠/٥) القرطبي (٣٠٩/١٦) روح المعاني (١٤٣/١٣٩//٢٦) تفسير القاسمي (٢٤٣/١٢) و(١٠٨/١٥) تفسير النهر الماد على هامشه (٤٧٥/٦) تفسير الجلالين (٤٢٧) الصاوي (٧) حاشية المراغي (١٢٢/٢٦) تفسير البحر المحيط (١٠٦/٨) تفسير زاد المسير (١٧٨/٧) تفسير الثعالبي (١٨٦/٤) تفسير البرهان في مشكلات القرآن ص (٤٤٣) تفسير اضواء البيان للشنقيطي (٦١٥/٧) تفسير النهر الماد (٩٧٩/٣)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا تفاسیر په ښهٔ سوچ سره اُوګوره نو علم کښې به دِې ضافه پیدا شی، او الله پاك به دِې په صحیح لاره روان کړی ه د هدایت په نیت دِې اُوکتل.

OOOOOOO

هغه احادیث
چه منع کونکی دی ددې بدې کلمې نه

۱- **اول حدیث**: (عَنْ ثَوْبَانَ، قَالَ: كُنْتُ قَائِمًا عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ فَجَاءَ حِبْرٌ مِنْ اَحْبَارِ الْيَهُوْدِ فَقَالَ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدُ فَدَفَعْتُهٗ دَفْعَةً كَادَ يُصْرَعُ مِنْهَا، فَقَالَ: لِمَ تَدْفَعُنِىْ ؟ فَقُلْتُ: اَلَّا تَقُوْلُ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ ! فَقَالَ الْيَهُوْدِىُّ: اِنَّمَا نَدْعُوْهُ بِاسْمِهِ الَّذِىْ سَمَّاهُ بِهٖ اَهْلُهٗ- الحديث)

(صحيح مسلم ١٤٦/١) كتاب الحيض باب بيان صفة منى الرجل والمرأة وان الولد مخلوق من مائيهما)

(ثوبان ﷺ فرمائی: زهٔ د رسول الله ﷺ سره ولاړ اُوم پدې کښې د یهودیانو د ملایانو نه یو مُلا راغې وې وئیل: (السلام علیك یا محمد) نو ثوبان ﷺ فرمائی: ما دیکه کړو په داسې دیکې سره چه نزدې وه چه غورځیدلې وې د هغې نه نو دې یهودی اُووئیل چه ولې ما دیکه کوې؟ نو ما ورته اُووئیل چه یارسول الله ولې نهٔ وائې چه یا محمد وائې، نو یهودی اُووئیل چه مونږ بهود ورته هغهٔ نوم اخلو کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ورلـه مور او پلار ایخودلے دے - حدیث اوږد دے ماترے بعضِ ټکړه راواخسته د خپل مقصد دپاره۔

ددے حدیث **فوائد** او مسئلے په سوچ سره اُوګوره :

۱-**اوله** : دا مسئله معلومه شوه چه په یا محمد دومره خفګان پکار دے لکه د صحابه کرامؓ په شان چه هغوی به پدے کلمه دومره غصه کیدل چه سرے به ئے پدے کلمه قبیحه دومره دَرباوه چه په زمکه به ئے راویشتو۔

۲- **دویمه** ترے دا معلومه شوه چه دا خبره په صحابه کرامؓ کښې مشهوره ده چه «یامحمد» وئیل جائز نهٔ دی ځکه ثوبان ؓ یهودی ته دا تعلیم ورکړو۔

۳- **دریمه** ترے دا معلومه شوه چه ثوبان ؓ د رسول الله ﷺ په مخ کښې ددے کلمے قبیحے نه منع اُوکړه او رسول الله ﷺ ثوبان ؓ ته هیڅ قسم زورنه ورنکړه سره دے چه ثوبان ؓ سختے اُوکړه ددے کافر سره، نو دا عظیم دلیل شو پدے خبره چه دا د دین لویه مسئله ده چه څوک الفاظ استعمالوی نو د هغهٔ سره دا عمل پکار دے۔

٤- **خلورمه** ترے دا ښکاره معلومه شوه چه د «یامحمد» لفظ استعمالول د یهودو کار دے، دلیل پرے دا

لفظ دے (إِنَّمَا نَدْعُوْهُ بِاسْمِهِ الَّذِیْ سَمَّاهُ بِهٖ اَهْلُهٗ) چه زمونږ یهودو دا طریقه ده چه دے نبی ته به مونږ په خپل نوم آواز کوو نو اُوس سوچ اُوکړه چه د یهودو د اعمالو او اخلاقو نه مونږ او تاسو رسول الله ﷺ نهٔ یو منع کړی ؟ولے نهٔ، (لَتَتَّبِعُنَّ سُنَنَ مَنْ کَانَ قَبْلَکُمْ حَذْوَ النَّعْلِ بِالنَّعْلِ) (اخرجه البخاری والترمذی، مشکوة ۱/۳۰)

تاسو به د یهودو او نصارئ د طریقو تابعداری شروع کړی او د هغوی سره به برابر شی لکه یوه چپړه چه د بلے چپړے سره برابریږی، دا فرمان د رسول الله ﷺ صادق او رشتینی دے، چه دے امت په هرڅه کښې د یهودو اتباع اُوکړه تردے چه بے ادبی کښې هم اُوکړه، او د خپل نبی نوم ئے واخستو چه د هغے نه منع راغلے ده۔ والله المستعان۔

دا حدیث په بل سند سره په مسند ابوعوانه (۱/۲۹۳) کښې هم اُوګوره په مذکوره الفاظو باندے۔ د ثوبان ؓ نه نقل شوے دے۔

OOOOOOO

(c) ketabton.com: The Digital Library

- **دویم حدیث**:

ـه هغـه مـخکښ په دویم دلیل د قرآن کښ ذکر شوے
شارةً اوس تفصیل د هغے واوره ! ـ

ـالَ الْإِمَامُ اَحْمَدُ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ، حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ، حَدَّثَنَا
ـى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ اَبِىْ سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ عَنِ الْاَقْرَعِ بْنِ
ـسٍ اَنَّهُ نَادٰى رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ يَا مُحَمَّدُ وَفِىْ
يَارَسُوْلَ اللّٰهِ فَلَمْ يُجِبْهُ فَقَالَ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اِنَّ حَمْدِىْ لَزَيْنٌ
ـمِّىْ لَشَيْنٌ فَقَالَ ذٰلِكَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ).

ـسند احمد ج٣٩٤/٦ ، و٤٨٨/٣) ورواه الترمذی
ـمراً (١٦٢/٢) كذا فى تفسير ابن كثير (٢٠٨/٢)

ـرع بن حابس ؓ رسول الله ﷺ تـه آواز اوکړو په
ـحمد، یا محمد» سره، او په روایت د ترمذی کښ دی :
ـول الله»»، او رسول الله ﷺ په حجره کښ وو او هرکله
ـهـر راغـے نـو دے سرى ورته اُووئیل چه زۀ د چا صفت
، ښائسته کیږی او چه د چا بدی بیان کړم هغۀ بد
کیږی، رسول الله ﷺ اُوفرمایل : دا صفت والا ذات
عزوجل دے)، او دا صحیح حدیث دے۔

صحیح الترمذی للالبانیؒ (١٠٧/٣)

نـو الله پاك دا آیت نازل کړو چـه کوم کسان رسول الله ﷺ تـه پـه «یامحمد» سره یا په «یارسول الله» سره غائبانه چغے وهی، هغۀ بے عقله او جاهلان دی، ددے حدیث نه دا مسئـلـه مـعلومه شوه چه «یامحمد» خو بے ادبی ده کۀ رسول الله ﷺ حاضر وی او کۀ په پرده کښ وی۔

«یـارسول الله» وئیـل هـم نـاروا دی کـۀ رسول الله ﷺ غـائـب وی او اخـوا د دیـوال وغیـره نـه وی یـعنی چه انسان هغـۀ تـه چـغے وهی او کۀ مخامخ ورته یا نبی الله، یا رسول الله" پـه ادب او آرام سره اُووائـی نـو جائز ده بلکه مامور به ده۔

۳- **دریـم دلیل** : حـدیـث د تشهـد دے چـه هغـۀ د ابن مسعود ؓ نه نقل شوے دے، پدے طریقه :

(عَلَّمَنِىْ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ التَّشَهُّدَ كَفِّىْ بَيْنَ كَفَّيْهِ كَمَا يُعَلِّمُنِى السُّوْرَةَ مِنَ الْقُرْآنِ اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِىُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ الخ

(اخـرجـه الامـام احـمـد فـى مسنده ٤١٤/١ بهذا اللفظ والبـخـاری ١٧٦/٤) ومسـلـم (١٤/٢) وابـن ابی شیبة فی المصنف (١١٤/١)۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائی: چه رسول الله ﷺ ما ته تشهد یعنی التحیات لله داسے را اُوخودله لکه یو سورة د قرآن کریم چه به ئے څرنګ راخودلو یعنی ډیر اهتمام سره ئے راته دا تعلیم راکړو چه داسے اُووایه «التحیات لله والصلوة والطیبات السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته» تر آخره۔

دا حدیث په مسند ابی عوانه کښ (۲۲۸/۲، ۲۲۹) او بخاری (۴۷/۱) او دغه شان په السنن الکبریٰ للبیهقی (۱۳۸/۲) کښ هم دے۔

لیکن دا الفاظ ورسره په صحیح سندونو سره زیات کړے شوی دی، (وَهُوَ بَیْنَ اَظْهُرِنَا فَلَمَّا قُبِضَ قُلْنَا اَلسَّلَامُ عَلَی النَّبِیِّ) (یعنی مونږ به داسے الفاظ وئیل په تشهد کښ السلام علیك ایها النبی کله چه رسول الله ﷺ ژوندے وو او کله چه وفات شو نو مونږ صحابه کرامو به په تشهد کښ داسے وئیل: (السلام علی النبی) یعنی خطاب به مو رسول الله ﷺ ته نهٔ کولو، او دا خبره ښکاره ده چه صحابه کرامو د ځان نه دین نهٔ دے جوړ کړے بلکه دا خبره به هغوی ضرور د رسول الله ﷺ نه اَوریدلی وی۔

او په دے خبره دویم قوی دلیل هغه المصنف لعبد الرزاق (۲۰۴/۲) راوړیدے، دارنګه کنز العمال ذکر کړیدے (۴۶۶۸/۴): قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ اَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَیْجٍ اَخْبَرَنِیْ عَطَاءٌ اَنَّ الصَّحَابَةَ کَانُوْا یَقُوْلُوْنَ وَالنَّبِیُّ ﷺ حَیٌّ اَلسَّلَامُ عَلَیْكَ اَیُّهَا النَّبِیُّ فَلَمَّا مَاتَ قَالُوْا اَلسَّلَامُ عَلَی النَّبِیِّ).

وهذا اسناد صحیح صححه الحافظ ابن حجر فی فتح الباری (۳۱۴/۲) وغیره.

(عطاء رحمه الله فرمائی: صحابه کرامو به «السلام علیك ایها النبی» د رسول الله ﷺ په ژوند کښ وئیلو او کله چه هغهٔ وفات شو نو هغوی به داسے الفاظ فرمایل: «السلام علی النبی» .

او دا د ټولو صحابه کرامو عمل او ګویا کښ د ټولو صحابو دا احساس وو چه ددے لفظ نه څوك غلطه فائده وانخلی، لکه ددے زمانے جاهلان د هرے کرخے نه استدلالات کوی صحیح او غلط دلیل نهٔ ګوری خو کتاب ترے ډك کوی۔

دارنګه امام مالك په الموطأ (۷۳/۱) کښ د ابن عمر رضی الله عنه نه نقل کړی دی چه هغه به داسے الفاظ لوستل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

(اَنَّـهُ كَـانَ يَتَشَهَّـدُ فَيَقُـوْلُ اَلسَّلَامُ عَـلَى النَّبِيِّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ) باسناد صحيح على شرط الشيخين)

دارنګـه المصنف لعبد الرزاق کښې د ابن الزبير او د ابن عباس روايت هم اوګوره (٢/٢٠٣) چه هغوی به هم داسے الفاظ لوستل : السلام على النبی ورحمة الله وبركاته الخ ـ دا روايت د طحاوی په کتاب معانی الآثار کښې هم اُوګوره (١/١٨٠) ليکن مختصر دے۔

دارنګـه اُوګوره روايـت د عـائشـه رضی الله عنهـا پـه الـمـصـنف لابـن ابی شيبة (١/١١٥) او پـه مسـنـد السراج (٢/١/٩) او الـمـلـخـص فـی الـفـوائـد (١١/٥٥) بسندين صـحيـحين عَنْ عَائِشَةَ اَنَّهَا كَانَتْ تُعَلِّمُهُمُ التَّشَهُّدَ فِي الصَّلَاةِ اَلسَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ)

عـائشـے رضی الله عـنهـا بـه دا قسـم تشهد شاګردانو او تابعينو ته خودلو «السلام علی النبی»۔

(وَلَاشَكَّ اَنَّ عُـدُوْلَ الـصَّـحَـابَةِ رَضِـیَ اللّٰهُ عَـنْـهُـمْ مِنْ لَفْظِ الْـخِـطَـابِ عَلَيْكَ اِلٰی لَفْظِ الْغَيْبَةِ (عَلَی النَّبِيِّ) اِنَّمَا بِتَوْقِيْفٍ مِنَ الـنَّبِـيِّ عَـلَيْهِ السَّلَامُ لِاَنَّهٗ اَمْرٌ تَعَبُّدِیٌّ لَا مَجَالَ لِلرَّأْیِ وَالْاِجْتِهَادِ فِيْـهِ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ كَذَا ذَكَرَ هٰذِهِ الْفَوَائِدَ مَعْ شَیْءٍ يَسِيْرٍ مِنَّا الْعَلَّامَة

الـمُـحـقـق الالبـانـی فـی کتابه القيم ارواء الغليل ٢/٢٧) رقم الحديث (٣٢١) و كذا فی صفة الصلوة له ص (١٧١).

حـاصـل دا دے چـه پـه تشـهد کښې دوه قسمه الفاظ نقل دی پـه صحيح روایاتو کښې اول : (السلام عليك ايها النبی) او دويـم (السـلام عـلـی النبی) ليکن دا الفاظ پس د وفات د رسول الله ﷺ نه صحابه کرامو ذکر کول، ددے دويم روايت فـائـده خـو مـعـلـومـه ده چه صحابه کرامو د شرك د بندولو دپاره حتی الوسع کوشش کولو او د عوام الناس د اَوهامو د ختمولو دپاره ئے الفاظ مو همه ختمول۔

بـلـه دا چـه هـغـوی غائب ته آواز نهٔ کولو په «يارسول الله» او نـهٔ پـه «يـامـحمد» سره او هـر چـه اول روايت دے نو هـغـهٔ هم صحيح دے ليکن دا استدلال ترے کول چه غائب ته آواز کول جائز دے، غلط استدلال دے۔

اُوګوره (فـضـل الله الـصـمـد فـی تـوضيح الادب المفرد ٢/٤٥٢/٤٥٥).

هـغـه داسے جـواب کـريدے چـه دا امر تعبدی دے لکـه خـنـګـه چه مونږ په قرآن کښې يا فرعون او يا هامان وايو نو زمـونږ خطاب مقصود نهٔ دے بلکه د الله تعالیٰ حکم دے نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه ئے مونږ استعمالوو۔ دویم دا چه دا خطاب حکائی
دے حکایت دے د نبی لله د وینا نه چه هغه داسے وئیلی دی
نو مونږه ئے هم دغسے وایو او خطاب پکښ مقصود نهٔ
دے۔ دریم دا چه دا د نبی ﷺ پورے خاص دے۔ پدے کښ
قیاس نهٔ جاری کیږی۔ لکه دا خبره حافظ ابن حجر په فتح
الباری (۱۱/۴۸) کښ ثابته کړیده۔

کما حقق ذلك فضل الله فی شرح الادب المفرد (۲/۴۵۲)
وکذلك فی البراهین القاطعة (۲۲۰) لخلیل احمد
السهارنفوری)

دارنګه ملا علی القاریؒ فرمائی:

وَبِهٖ يَظْهَرُ وَجْهُ الْخِطَابِ وَاَنَّهٗ عَلٰى حِكَايَةِ مِعْرَاجِهٖ عَلَيْهِ
السَّلَامُ فِیْ آخِرِ الصَّلَاةِ الَّتِیْ هِیَ مِعْرَاجُ الْمُؤْمِنِيْنَ.

(المرقاة شرح مشكوة ۲/۳۳۱)

(یعنی په (ایها النبی) کښ د خطاب وجه دا ښکاره شوه
چه دا حکایت دے د واقعے د معراج نه چه الله تعالیٰ په نبی
ﷺ باندے (السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبركاته)
سلام وا چولو نو نبی ﷺ ورسره السلام علینا وعلی عباد
الله الصالحین زیات کړو نو دا د معراج د واقعے نه رانقل شو

او په مانځه کښ وینا ئے په مسلمانانو باندے لازم شوه
ځکه چه مونځ هم د مؤمنانو معراج دے)۔

نو ملا علی قاری رحمه الله هم ددے شبهے جواب
فرمائیلے دے چه دا خطاب مونږ او تاسو نهٔ کوو بلکه دا د
الله تعالیٰ خطاب دے چه خپل نبی ته ئے کړیدے او مونږ ئے
د عبادت په طور رانقل کوو۔

OOOOOOO

صحیح عقلی دلائل او د محققینو علماؤ اقوال

(۱) – اول قانون او دلیل واوره ! محدثینو فرمایلی دی چه «یا محمد» آواز کول چرته صحیح حدیث کښې نقل نه شته او کومو روایاتو کښې چه «یامحمد» راغلے دے هغهٔ به یا قول د یهودی وی لکه دا مخکښې بیان شوی دی او یا به قول د منافق وی لکه ذو الخویصرة التمیمی چه «یامحمد» وئیلے وو۔

کما فی المشکوة (۳۰۸/۱) ومسلم (۳٤۰) والنسائی۔

او یا به الله پاك خپل نبی ته په حدیث کښې «یامحمد» وئیلی وی، کما فی حدیث الترمذی والمشکوة (۷۰/۱) عن ابن عباس ومعاذ وایضاً مشکوة (٤۸۹/۲)

او یا به کوم ملائك وئیلی وی کما فی حدیث جبریل فی بعض روایات النسائی (۲) او یا به جاهلانو بانډیچیانو دا لفظ وئیلی وی کما فی حدیث انس عند الشیخین.

(مشکوة ۵۱۸/۲).

صحابه کرامو نه څوك صحیح نقل نشی پیش کولے، او ملا علی قاریؒ وائی کوم چه د صحابه کرامو نه نقل دی نو هغهٔ قبل التحریم وو۔

اُوګوره مرقات (۵۱/۱) حدیث جبرئیل۔

نو کوم کس چه دا الفاظ وائی نو هغه یا یهودی یا منافق یا جاهل دے یا به ځان ته ملائك وائی یا به ځان ته الله وائی (العیاذ بالله)۔ د ملا علی قاریؒ عبارت دا دے او د هغه فائده واوره او دا مخکښې قاعده هم هغه صراحةً ذکر کړیده۔

دارنګه البراهین القاطعة (۲۰/) او انجاح الحاجة هم راوړے ده (۷/۱) : (قَوْلُهٗ وَقَالَ یَا مُحَمَّدُ : قِیْلَ نَادَاهُ بِاسْمِهٖ اِذِ الْحُرْمَةُ تَخْتَصُّ بِالْاُمَّةِ فِیْ زَمَانِهٖ اَوْ مُطْلَقاً وَهُوَ مُلَكٌ مُعَلِّمٌ وَیُؤَیِّدُهٗ قَوْلُهٗ تَعَالٰی لَا تَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَیْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا لِلْآدَمِیْنَ فَلَا یَشْمُلُ الْمَلَائِكَةَ اِلَّا بِدَلِیْلٍ وَاَمَّا مَا وَرَدَ فِیْ بَعْضِ الصِّحَاحِ مِنْ نِدَاءِ بَعْضِ الصَّحَابَةِ بِاسْمِهٖ فَذٰلِكَ قَبْلَ التَّحْرِیْمِ الخ)

(یعنی دا قول د جبریل چه یا محمد۔ وئیلے شویدی چه

بی صلی الله علیه وسلم ته ئے په نوم آواز اُوکړو ځکه چه حرام والے ددے
واز د هغه په زمانه کښ یا مطلقاً د امت پورے خاص دے
و هرچه جبریل دے نو هغه خو ملائك دے او ددے تائید دا
ے چه الله تعالیٰ بندګان منع کړیدی چه دے نبی ته داسے
واز مه کوئ څنګه چه تاسو یو بل ته آوازونه کوئ نو دا
حکم ملائکو ته شامل نهٔ دے مګر په دلیل سره (او دلیل
خو نهٔ دے موجود) او د بعض صحابه کرامو نه چه په نوم
سره آواز راغلے دے نو هغه د حراموالی نه مخکښ زمانه
کښ وو) انتهیٰ الترجمة۔

دے عبارت نه دا فائده معلومه شوه چه «یامحمد» وئیل
دا په ابتداء د اسلام کښ جائز وو اُوس حرام شوی دی دا د
ملاعلی قاری حنفی قول دے چه دا جاهلان په ملا علی
قاری ډیرے حوالے ورکوی او حالانکه دا حقه مسئله د هغه
نهٔ منی۔

دویم دلیل دا دے :

چه کوم شخص چا ته آواز کوی او داسے ورته اُووائی چه
اے فلانکی، اے فلانکی ! او روسته خبره نهٔ ذکر کوی نو
هغهٔ به خومره خفه شی چه ته زما بے ادبی کوے او څه راته

نهٔ پیش کوے نو څوك چه «یامحمد» «یامحمد» وائی نو
هغهٔ د رسول الله صلی الله علیه وسلم ډیر سخت بی ادبی کونکی دی، او
کهٔ یو سړے وائی چه زهٔ د محمد صلی الله علیه وسلم نه مدد غواړم پس د
وفات د هغهٔ نه نو دا په اتفاق د مسلمانانو سره مشرك دے،
په دے خبره آیتونه او احادیث واوره :

١ - الله تعالیٰ فرمائی: ﴿وَلَا تَدْعُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَاِنْ فَعَلْتَ فَاِنَّكَ اِذاً مِّنَ الظّٰلِمِيْنَ﴾ (یونس ١٠٦)

(مهٔ رابله سویٰ د الله نه هغهٔ څوك چه نهٔ فائده درکوی او
نهٔ څهٔ ضرر، او که مخلوق ته دِے آواز اوکړو نو تهٔ به دغه
وخت کښ د ظالمانو نه شے)

نو هر قسم مخلوق ته آواز کول ظلم دے کله چه
ظاهری اسباب ورسره نهٔ وی۔

٢ - الله فرمائی: ﴿وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَنْ لَّا يَسْتَجِيْبُ لَهٗ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُوْنَ﴾ (سورة الاحقاف آیت پاره ٢٦)۔

(څوك لوئی ګمراه دے د هغهٔ چا نه چه رابلی سویٰ د الله
نه هغهٔ چا لره چه هیڅ دعاء ورله نهٔ شی قبلولے او نهٔ ورسره

مدد کولے شی) «من دون الله» لفظ عام دے، رسول الله ﷺ، ملائك، نیکان او بدانو ټولو ته شامل دے، سوچ اُوکړه !۔

٣- الله تعالیٰ فرمائی: ﴿قُلْ اَنَدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَايَنْفَعُنَا وَلَايَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلٰى اَعْقَابِنَا بَعْدَ اِذْ هَدَانَا اللّٰهُ﴾

(سورة الانعام آیت ٧٠)

(اُووایه اے نبی ! آیا مونږ راوبلو سویٰ د الله نه هغهٔ څوك چه نهٔ فائده راکولے شی او نهٔ ضرر او مرتد شو (کهٔ دا کار مو اُوکړو) پس د هغے نه چه الله راته هدایت کړے دے)

دے آیت نه معلومه شوه چه سویٰ د الله نه بل چا ته په غیر د څهٔ ظاهری سبب نه آواز کول د مرتدانو او کافرو کار دے، قرآن کریم دا خبره کړیده۔ زهٔ ئے د ځان نه نهٔ کوم۔

٤- بل آیت اُوګوره

﴿اِنْ تَدْعُوْهُمْ لَايَسْمَعُوْا دُعَائَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوْا مَا اسْتَجَابُوْا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُوْنَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيْرٍ﴾

(سورة الفاطر پ ٢٢)

(الله تعالیٰ فرمائی: که چرته دے مخلوق نه تهٔ اُوغواړے نو اول ستا خبره نهٔ اوری، او کهٔ بالفرض وائے وری نو ستا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعاء نشی قبلولے (حاجت نشی پوره کولے) او قیامت کښې به ستاسو ددے شرك نه انکار کوی)

دے آیت نه معلومه شوه چه نبی ﷺ یا بل ولی الله ته آواز کول د استغاثے او مدد دپاره شرك دے۔ دارنګه نور آیتونه ډیر زیات دی، قرآن کریم لوئی دلیل دے، لیکن ددے جاهلانو په نزد د کتابچو حوالے او د شروح او حواشی حوالے د قرآن نه هم زیاتے معتبرے دی۔ والله المستعان۔

دارنګه اُوګوره حدیث د سیدنا عبد الله بن عباس رضی الله عنهما چه په هغے کښې دا دی :

(اِذَا سَأَلْتَ فَاسْئَلِ اللّٰهَ وَاِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللّٰهِ الحدیث)

(ترمذی ٧٨/٢) وقال حدیث حسن صحیح انظر ریاض الصالحین ص (٦٥) رقم (٦٣) وصحیح الترمذی للالبانی ٣٠٨/٢) مشکوة (٤٥٣/٢) رقم الحدیث (٥٣٠٢)

(عبد الله بن عباسؓ فرمائی : زهٔ د رسول الله ﷺ سره یو ځل په سورلئ سور وم، نو رسول الله ﷺ راته څهٔ وصیتونه اُوکړل چه یو وصیت دا وو چه سوال کوے نو د الله پاك نه سوال کوهٔ ! او چه مدد غواړے نو صرف د الله نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدد غواړه)

دا د رسول الله ﷺ تعلیم دے چه آواز د حاجت غوختلو دپاره صرف الله تـه کـوه او مـدد هم د هغـهٔ نـه غـواړه، او دا تعلیم به ځکه ورکوی چه رسول الله ﷺ الله پاك په توحید او ایمان رالیږلے دے :

لِيُخرِجَ الْعِبَادَ مِنْ عِبَادَةِ الْعِبَادِ اِلٰى عِبَادَةِ رَبِّ الْعِبَادِ.

(کما فی حیاة الصحابة)

(چـه بـنـدګـان د مـخـلـوق د عبادت نه راوباسی او د خالق عبادت والا جوړ شی)

نـو دا مـعـلـومه شوه چه «یـارسول الله» ، او «یـا محمد» وئـیـل د مـدد غـوختـلـو دپاره شرك دے او کهٔ یو سړے وائی چـه زهٔ «یـامـحـمد» شـوقـاً ذوقـاً وایـم لـکـه بعض جاهلان مـفـتیـان دا قسـم فتوے ورکوی نو مونږ وایو چه ددے مثال خـو بـه داسے شی لکه پښتانه وائی : «د خرهٔ مـیـنـه لغـته وی»

نـو سـتـاسو شوق دا دے چه د الله د عظیم حکم نه خلاف اُوکـړئ چـه الله فرمائی: «یـا مـحـمد» مـهٔ وایـئ لـکه دا خبره مـخـکښې مفصله بیان شوه نو «یـامـحمد» د جـاهلانو وینا

ده۔

۳- دریم دلیل :

دا دے چه هغهٔ کسان چه دا مسئله د «یامحمد، یارسول الله» ثـابـتـه وی یـا غـائب ته آواز کول ثابتوی نو دده مقصد څهٔ دے ؟ ددے مسئلے نتیجه څهٔ ده؟۔

هغهٔ دا ده چه د خلقو به د الله د ذات نه یقین کمزورے شی او پـه مـخـلـوق بـه ئے یقین پیدا شی چه دوی مالکان د نفع او ضرر دی او دا ثابتول د شرك ثابتول دی نو عاقبت به دا شی چه ډیر خلق به ګمراه شی۔

پـس د عـلـمـاؤ د کـتـابـونـه اُوګوره چـه پـه هغے کښې د «یارسول الله» او د «یامحمد» او غائب ته آواز کول رد وی۔

۱ - اُوګـوره الـبـراهـیـن الـقـاطـعة فـی الـرد علی الانوار الساطعة لـخـلـیـل احـمـد محدث سهارنپور تفصیلاً ص (۲۲۰/۲۲۸) سره د جوابونو د دلائلو د دوی نه۔

۲ - دارنـګـه محدث رشید احمد ګنګوهی خپله فتاوی رشیدیه (۱/ ٦۲) کښې لیکلی دی :

سـوال : یارسول اللہ" دور سے یا نزدیک قبر شریف سے پکارنا جائز ہے یا نہیں؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

جواب : جب انبیاء علیہم الصلاۃ والسلام کو علم غیب نہیں تو یا رسول اللہ" کہنا بھی ناجائز ہوگا، اگر یہ عقیدہ کر کے کہیں کہ وہ دور سے سنتے ہیں بسبب علم غیب کے تو خود کفر ہے اور جب یہ عقیدہ نہیں تو کفر نہیں مگر کلمۂ کفر مشابہ بکفر ہے الخ۔

د عبارت مطلب دا دے چه یارسول الله ﷺ وئیل پدے عقیده چه هغهٔ عالم الغیب دے نو دا سرے کافر دے او کهٔ دا عقیده نهٔ ساتی نو کلمه مشابه بالکفر ئے اُووئیله۔

۳- دارنګه اُوګوره انجاح الحاجة علی هامش ابن ماجه للشیخ عبد الغنی المجدد الدهلوی ثم المدنی (۷/۱) حاشیه (۸) فی حدیث جبرئیل:

قَوْلُهٗ يَا مُحَمَّدُ: لَعَلَّ هٰذَا نَقْلٌ بِالْمَعْنٰى فَإِنَّ النِّدَاءَ بِيَامُحَمَّدُ لَايَجُوْزُ لَهٗ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى: لَاتَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا، وَقِيْلَ الْخِطَابُ اَىْ خِطَابُ اللّٰهِ مَخْصُوْصٌ بِبَنِىْ آدَمَ لَا بِالْمَلَائِكَةِ وَكَانَ نُزُوْلُ جِبْرِيْلَ لِتَعْلِيْمِ الْاُمَّةِ فَيُنَاسِبُ اَنْ يُنَادِىَ بِمَا يَجُوْزُ لَهَا الخ وَيُؤَيِّدُ الْاَوَّلَ الْحَدِيْثُ الْآتِىْ فَإِنَّ فِيْهِ النِّدَاءَ بِيَارَسُوْلَ اللّٰهِ.

(مطلب دا دے چه «یامحمد» وئیل نهٔ دی جائز او کوم حدیث د جبرئیل کښ چه راغلی دی چه جبرئیل «یامحمد» اُووئیلو نو صحیح د' ده چه هغه روایت

بالمعنیٰ دے یعنی جبرئیل اصل کښی یارسول الله وئیلے دے او راویانو بدل کړے په «یارسول الله» سره دلیل پرے دویم حدیث دے په ابن ماجه کښ۔

٤- دارنګه فتوی دا مام نوویؒ شارح مسلم ده۔

(قَوْلُهٗ يَامُحَمَّدُ: قَالَ الْعُلَمَاءُ لَعَلَّ هٰذَا كَانَ قَبْلَ النَّهْيِ عَنْ مُخَاطَبَةِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِاسْمِهٖ قَبْلَ نُزُوْلِ قَوْلِ اللّٰهِ تَعَالٰى: لَا تَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَيْنَكُمْ الآية، عَلٰى اَحَدِ التَّفْسِيْرَيْنِ اَىْ لَاتَقُوْلُوْا يَامُحَمَّدُ بَلْ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ وَيَا نَبِيَّ اللّٰهِ وَيَحْتَمِلُ اَنْ يَّكُوْنَ بَعْدَ نُزُوْلِ الْآيَةِ وَلَمْ تَبْلُغِ الْآيَةُ هٰذَا الْقَائِلَ) (شرح مسلم ۱/ ۳۰)۔

(تهولو علماؤ وئیلی دی چه دا «یامحمد» مخکښ د منع نه وئیل شوے دے، او یا دا چه دے بعض کسانو ته دا آیت نهٔ وو رسیدلے۔ مطلب دا چه «یامحمد» منع دے په نزد د تهولو مسلمانانو۔

۵- دارنګه اُوګوره احسن الفتاوی د شیخ رشید احمدؒ (۱/ ۳٦٤):

(مروجہ صلاۃ وسلام مثل یا رسول اللہ یا حبیب اللہ بدعات کے مجموعہ ہے

(c) ketabton.com: The Digital Library

تفصیلاً)۔

مطلب دا شو چه الصلاة والسلام علیك یارسول الله او یا حبیب الله وئیل په اُوچت آواز سره مخکښې د اذان نه یا روستو دا مجموعه د بدعاتو منکراتو ده۔

دے باره کښې ملاعلي القاري په مرقات (۲/۱۶۱) کښې لیکي: (فَمَا یَفْعَلُهُ الْمُؤَذِّنُوْنَ الآنَ عَقِبَ الْاَذَانِ مِنَ الْاِعْلَانِ بِالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ مِرَاراً اَصْلُهٗ سُنَّةٌ وَالْکَیْفِیَّةُ بِدْعَةٌ لِاَنَّ رَفْعَ الصَّوْتِ فِي الْمَسْجِدِ وَلَوْ بِالذِّکْرِ فِیْهِ کَرَاهِیَّةٌ وَقَالَ فِي (۱/۱۷۱): بِاَنَّ رَفْعَ الصَّوْتِ فِي الْمَسْجِدِ وَلَوْ بِالذِّکْرِ حَرَامٌ)۔

٥- ملاعلي قاريؒ فرمائي:

«یارسول الله» او «یاحبیب الله» د اذان نه روستو په اُوچت آواز سره وئیل بدعت دے بلکه سنت دا ده چه اللهم صل علی محمد الخ به هر شخص ځان سره پټ وائي بلکه چه جهر سره ذکر په مساجدو کښې حرام دے۔

٥- فتح المجید (۱/۱۶۵) کښې دي:

(قَالَ عَلَیْهِ السَّلَامُ: اِنَّهٗ لَا یُسْتَغَاثُ بِيْ وَاِنَّمَا یُسْتَغَاثُ بِاللّٰهِ) الطبراني عن عبادة بن الصامت).

البریلویة د شیخ احسان الهی ظهیر ص (۹/۸) هم اُوګوره۔

(استغاثه په نبي سره حرام ده، استغاثه به صرف په الله سره کولے شي)

شیخ الاسلام ابن تیمیهؒ عالم علماء الاعلام په خپله فتاوی (۱/۳۵۹) و (۲۷/۸۱) کښې په مختلف مواضعو کښې لیکي:

(وَمِنْ اَعْظَمِ الشِّرْكِ اَنْ یَّسْتَغِیْثَ الرَّجُلُ بِمَیِّتٍ اَوْ غَائِبٍ کَمَا ذَکَرَهُ السَّائِلُ وَیَسْتَغِیْثُ بِهٖ عِنْدَ الْمَصَائِبِ یَقُوْلُ یَا سَیِّدِيْ فُلَانٌ کَاَنْ یَّطْلُبَ مِنْهُ اِزَالَةَ ضُرِّهٖ اَوْ جَلْبَ نَفْعِهٖ، وَهٰذَا حَالُ النَّصَارٰی فِي الْمَسِیْحِ وَاَحْبَارِهِمْ وَرُهْبَانِهِمْ وَمَعْلُوْمٌ اَنَّ خَیْرَ الْخَلْقِ وَاَکْرَمَهُمْ عَلَی اللّٰهِ نَبِیُّنَا مُحَمَّدٌ ﷺ وَاَعْلَمَ النَّاسِ بِقَدْرِهٖ وَحَقِّهٖ اَصْحَابُهٗ وَلَمْ یَکُوْنُوْا یَفْعَلُوْنَ شَیْئاً مِنْ ذٰلِكَ لَا فِيْ مَغِیْبِهٖ وَلَا بَعْدَ مَمَاتِهٖ الخ).

(فرمائي: لوئی شرك دا دے چه سړے مړي ته یا غائب ته آواز اُوکړي د مصیبت په وخت چه اے سیدي فلان مثلاً یارسول الله یا محمد، یا بابا، یا شیخ عبد القادر جیلاني یا سید علي هجویري دا قسم الفاظ استعمالول د مشرکانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ل دے او دا د عیسایانو (نصاراؤ) طریقه ده او دا معلومه
چه صحابه کرامؓ ډیر ښهٔ پیژندونکی وو د رسول الله ﷺ
ر او حقونو لره او هغوی رسول الله ﷺ ته پس د مرګ
دا قسم آوازونه نهٔ دی کړی)۔

دا د شیخ الاسلام ابن تیمیهؒ د عبارت حاصل دے، اګرکه
ـاهلان شیخ الاسلام نهٔ منی او غلط نسبتونه ورته
ی خلاف کوی د دے قول د الله تعالیٰ نه :

﴿ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ﴾

او دوی ورته ځکه بد ګوری چه د دوی زړونه ئے سیزلی
او د دوی په ګمراهئ ئے پوره رد کړے او ګمراهی ئے ورله
ضحه کړے ده۔

٤ – څلورم دلیل :

دا دے چه «یارسوؔل الله» «یامحمد» وئیل به یا دین کښی
او ددے وئیل به ثواب لری او یا به ثواب نهٔ لری، مکروه
بدعت به وی، کهٔ چرته دین وی او ثواب لری نو تاسو دلیل
ش کړئ د قرآن او سنت نه ځکه هر عبادت لپاره اصل وی
دین کښی نو راوړئ یو دلیل که تاسو رشتینی یئ او یا به
عت او مکروه وی او د بدعت نه ځان ساتل فرض دی۔

شیخ سرفراز خان صاحب په «اخفاء الذکر» کښی لیکی
(ہاں اگر کوئی شخص یارسول اللہ کے الفاظ سے آنحضرت ﷺ کو حاضر ناظر سمجھ کر یہ پڑھے یا آپ سے مدد مانگے تو البتہ ناجائز ہے)

مفتی الدیار السعودیة علامه عبد العزیز بن عبد الله بن باز په څهٔ اشعارو رد کوی چه هغهٔ د کویت نه په یوه مجله کښی شائع شوی وو۔

يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَدْرِكْ عَالِمًا يَشْعَلُ الْحَرْبَ وَيُعْلِيْ مِنْ لَظَاهَا
يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَدْرِكْ اُمَّةً فِيْ ظَلَامِ الشَّكِّ قَدْ طَالَ سَرَاهَا
يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَدْرِكْ اُمَّةً الخ ۔

نو شیخ ابن باز پرے داسے رد کوی :

اَللّٰهُ اَكْبَرُ ! هٰكَذَا وَجَّهَتْ هٰذِهِ الْكَاتِبَةُ نِدَائَهَا وَاسْتِغَاثَتَهَا اِلَى الرَّسُوْلِ ﷺ طَالِبَةً مِنْهُ اِدْرَاكَ الْاُمَّةِ بِتَعْجِيْلِ النَّصْرِ نَاسِيَةً اَوْ جَاهِلَةً اَنَّ النَّصْرَ بِيَدِ اللّٰهِ وَحْدَهٗ لَيْسَ ذٰلِكَ بِيَدِ النَّبِيِّ ﷺ وَلَا غَيْرِهٖ مِنَ الْمَخْلُوْقَاتِ كَمَا قَالَ اللّٰهُ سُبْحَانَهٗ فِيْ كِتَابِهِ الْمُبِيْنِ : وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ الآية)

(الله اکبر ! (تعجب دے) دے کاتبے خپل آواز او فریاد پیغمبر ته متوجه کړیدے او د هغه نه غواړی چه امت ته په جلتئ سره مدد ورکړی، نو دا یا ددے خبرے نه جاهله ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا ترے هیره شوے ده چه مدد خو صرف او صرف د الله په
لاس کښې دے، دا د نبی علیه السلام او د نورو مخلوقاتو په
لاس کښې نهٔ شته لکه څنګه چه الله په خپل کتاب مبین
کښې فرمائی : (او نهٔ دے مدد مګر صرف او صرف د الله
غالب حکمتونو والا نه دے) آه۔

بیا هغه ډیر آیاتونه او احادیث ذکر کړی دی چه د هغے
نه تقریباً یوه رساله جوړیږی چه هغه په کتاب (إِقَامَةُ
الْبَرَاهِيْنِ عَلٰى حُكْمِ مَنِ اسْتَغَاثَ بِغَيْرِ اللّٰهِ اَوْ صَدَّقَ الْكَهَنَةَ
وَالْعَرَّافِيْنَ وَالْمُشَعْوِذِيْن) کښې ذکر دی۔

ددے رسالے حاصل دا دے چه یارسول الله ته غائبانه چغه
وهل لوئی شرك دے او دا فتوی د سعودی علماؤ ده۔

په اقامة البراهين (۳۷) کښې یوه بله فتویٰ :

(قَدْ جَاءَ كِتَابٌ مِنْ بَعْضِ الْإِخْوَةِ إِلَى مُفْتِي الدِّيَارِ السَّعُوْدِيَّةِ
وَفِيْهِ : هَلْ يَجُوْزُ اَنْ يَّقُوْلَ الرَّجُلُ يَا اَقْطَابُ يَا اَغْوَاثُ يَا اَسْيَادُ
يَا سَبْعَةً خُذُوْهُ، يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَغِثْنَا وَاَمْثَالُ هٰذِهِ الْاَذْكَارِ الْخَبِيْثَةِ
وَهَلْ يَجُوْزُ الصَّلَاةُ خَلْفَ هٰؤُلَاءِ ؟

الجواب : اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَحْدَهُ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى مَنْ
لَا نَبِيَّ بَعْدَهُ وَعَلٰى آلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ وَمَنِ اهْتَدٰى بِهِمْ اِلٰى يَوْمِ الدِّيْنِ

اَمَّا بَعْدُ : فَاِنَّ اللّٰهَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى خَلَقَ الْخَلْقَ لِيَعْبُدُوْهُ دُوْنَ
كُلِّ مَا سِوَاهُ وَلِيَخُصُّوْهُ بِالدُّعَاءِ وَالْاِسْتِغَاثَةِ وَالذَّبْحِ وَالنَّذْرِ
وَسَائِرِ الْعِبَادَاتِ وَقَدْ بَعَثَ الرُّسُلَ بِذٰلِكَ وَاَمَرَهُمْ بِهٖ وَبِذٰلِكَ
اَنْزَلَ اللّٰهُ الْكُتُبَ السَّمَاوِيَّةَ الَّتِيْ اَعْظَمُهَا الْقُرْآنُ الْكَرِيْمُ بِبَيَانِ
ذٰلِكَ وَالدَّعْوَةِ اِلَيْهِ وَتَحْذِيْرِ النَّاسِ مِنَ الشِّرْكِ بِاللّٰهِ وَعِبَادَةِ مَا
سِوَاهُ وَهٰذَا هُوَ اَصْلُ الْاُصُوْلِ وَاَسَاسُ الْمِلَّةِ وَالدِّيْنِ وَهُوَ مَعْنٰى
شَهَادَةِ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ لِاَنَّ مَعْنَاهَا لَامَعْبُوْدَ بِحَقٍّ اِلَّا اللّٰهُ فَهِيَ
تَنْفِي الْاُلُوْهِيَّةَ وَهِيَ الْعِبَادَةُ عَنْ غَيْرِ اللّٰهِ وَتُثْبِتُ الْعِبَادَةَ لِلّٰهِ
وَحْدَهُ دُوْنَ مَا سِوَاهُ مِنْ سَائِرِ الْمَخْلُوْقِ وَالْاَدِلَّةُ عَلٰى ذٰلِكَ
كَثِيْرَةٌ مِنَ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ ثُمَّ ذَكَرَهَا مُفَصَّلًا (من ۲۳)

(یو خط د بعض مسلمانانو نه د سعودی مفتی ته
راغلو په هغے کښې ئے دا سوال کړے و چه آیا دا جائز دی چه
یو سړے داسے اُووائی : اے اقطابو، اے اغواثو، اے سردارانو
اے اُووه اولیاؤ زما مدد اُوکړئ او اے رسول الله زما
فریادرسی اُوکړه۔ او دغه شانو څوك چه دا وائی نو آیا د
هغوی پسے روستو مونځ کیږی او که نهٔ ؟ نو هغوی داسے
جواب ورکړو چه الله تعالیٰ ټول مخلوقات ددے دپاره پیدا
کړیدے چه د خالص د الله تعالیٰ عبادت اُوکړی او صرف او

(c) ketabton.com: The Digital Library

صرف د هغه نه دعاء اُغواړی او هغه ته فریاد اُوکړی او ذبح
و نذر او منبنته صرف د هغه په نوم اُوکړی غرض هر قسم
عبادت الله تعالیٰ دپاره خالص کړی او پدے کښ مخلوق د
الله تعالیٰ سره شریك نکړی او الله تعالیٰ په همدے خبره
رسولانو دنیا ته رالیږلی دی او هغوی ته ئے پدے باندے
حکم فرمائیلے دے۔ او ددے مسئلے د بیان او د دعوت دپاره
الله تعالیٰ آسمانی کتابونه نازل کړیدی چه په هغوی کښ
لوئی کتاب قرآن کریم دے هغه د شرك کولو نه د الله تعالیٰ
سره او عبادت د غیر الله نه خلق یرولی دی۔ او دا د ټولو
مسائلو بنیادی مسئله ده او د دین اسلام بنیاد په همدے
باندے دے او همدا مقصد د کلمے د توحید دے ځکه چه په
کلمه کښ دوه جزئین دی یو جزء د غیر الله نه د عبادت نفی
کوی او بل جزء کښ د الله تعالیٰ دپاره عبادت ثابتوی او
پدے باندے د قرآن او حدیث نه بیشماره دلائل دی چه هغه
ئے ذکر کړیدی۔ آه)

ددے **فتوے** حاصل دا دے چه عبادت د الله پاك پورے
خاص دے هرقسم مخلوق چه وی هغوی ته غائبانه چغه
وهل شرك دے، شرك څه ښکرے نهٔ لری همدغه شے دے۔

عبد الرحمن بن حسن بن الشیخ محمد بن عبد
الوهابؒ په خپل کتاب «بیان المحجة فی الرد علی اللجة»
کښ فرمائی :

قَالَ شَيْخُ الْإِسْلَامِ ابْنُ تَيْمِيَّةَ فِي الرَّدِّ عَلَى الْبَكْرِيِّ نَحْنُ
نُطَالِبُ هٰؤُلَاءِ الْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يَأْتُوْا بِالْاَدِلَّةِ عَلٰى اَنْ شَرَعَ لِخَلْقِهٖ
اَنْ يَسْأَلُوْا مَيِّتاً اَوْ غَائِباً وَاَنْ يَّسْتَغِيْثُوْا بِهٖ سَوَاءً كَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ
قَبْرِهٖ اَوْ لَمْ يَكُنْ عِنْدَ قَبْرِهٖ بَلْ نَقُوْلُ سُؤَالُ الْمَيِّتِ وَالْغَائِبِ نَبِيًّا
كَانَ اَوْ غَيْرَ نَبِيٍّ مِنَ الْمُحَرَّمَاتِ الْمُنْكَرَةِ بِاتِّفَاقِ اَئِمَّةِ الْمُسْلِمِيْنَ
لَمْ يَأْمُرِ اللّٰهُ بِهٖ وَلَا رَسُوْلُهٗ وَلَا فَعَلَهٗ اَحَدٌ مِنَ الصَّحَابَةِ وَالتَّابِعِيْنَ
لَهُمْ بِاِحْسَانٍ وَلَا اسْتَحَبَّهٗ اَحَدٌ مِنْ اَئِمَّةِ الْمُسْلِمِيْنَ فَاِنَّ اَحَداً
مِنْهُمْ مَا كَانَ يَقُوْلُ اِذَا اَنْزَلَهٗ بِهِمْ شِدَّةٌ اَوْ عَرَفَتْ لَهُمْ حَاجَةٌ
لِمَيِّتٍ يَا سَيِّدِيْ فُلَانٌ اَنَا فِيْ حَسْبِكَ اَوِ اقْضِ حَاجَتِيْ كَمَا
يَقُوْلُ بَعْضُ هٰؤُلَاءِ الْمُشْرِكِيْنَ لِمَنْ يَدْعُوْنَهُمْ مِنَ الْمَوْتٰى
وَالْغَائِبِيْنَ وَلَا اَحَدٌ مِنَ الصَّحَابَةِ اسْتَغَاثَ بِالنَّبِيِّ ﷺ بَعْدَ مَوْتِهٖ
وَلَا بِغَيْرِهٖ مِنَ الْاَنْبِيَاءِ الخ.

ددے عبارت حاصل دا دے چه ټول امت مسلمه پدے
اتفاق دے چه غائب ته یا مړی ته آواز کول نبی وی او که
غیر نبی وی حرام او ناروا دی او یو مسلمان دا قسم عمل نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے کړے په صحابه کرامو او تابعین عظامو کښې نو اُوس خوك چه د هغوی نه روستو یو عمل ایجاد کوی نو دا د رسول الله ﷺ نه ځان ښهٔ ګڼړی او د صحابه کرامو او تابعینو نه ځان اُوچت ګڼړی. والله المستعان.

دا یو څو دلائل ما په جلتئ سره د علماؤ د کتابونو نه رانقل کړی وو، دے باره کښې ډیر دلائل دی چه هغهٔ لوئی لوئی علماؤ ته معلوم دی او د هغوی کتابونه ترے ډك دی، خصوصاً د احادیثو کتابونه نو هغے ته رجوع پکار ده. دا رساله خو صرف د طالبِ انصاف دپاره اُولیکلے شوه او د هغهٔ جاهلانو د مقابلے دپاره چه هغوی عوام الناس ګمراه کوی نو دا رساله هر مُلا او امی ته په آسانئ سره فائده ور کوی.

اَسْئَلُ اللّٰه سُبْحَانَهٗ اَنْ یَّتَقَبَّلَهَا مِنِّیْ وَیَنْفَعَ بِهَا الْمُسْلِمِیْنَ آمِیْن.

د مبتدعینو د شبهاتو جوابات

اوله شبهه : چه حدیث ضریر البصر کښې د« یامحمد» لفظ راغلے دے نو هغهٔ دوی دلیل ګرځولے دے او هغهٔ حدیث په ترمذی، ابن ماجه او المستدرك وغیره کښې راغلے دے.

جواب : ددے شبهے جواب دا دے چه دے حدیث کښې د علماؤ دوه قوله دی. اول د علامه سهوانیؒ دے چه هغهٔ په صیانة الانسان ص (۱۲۵) کښې فرمائی : دا حدیث ضعیف دے ځکه ددے په سند کښې (ماهان بن عیسیٰ) سیء الحفظ دے (وَثَّقَهٗ جَمَاعَةٌ وَضَعَّفَهٗ آخَرُوْنَ بِسُوْءِ حِفْظِهٖ وَكَثْرَةِ اَوْهَامِهٖ)

دارنګه ابوجعفر المدنی الانصاری المؤذن پکښې مجهول راوی دے، (وَقَالَ عَلِیٌّ : اِنَّهٗ لَایُعْرَفُ رِوَایَةُ شُعْبَةَ عَنْ اَبِیْ جَعْفَرِ الْمَدَنِیِّ هٰذَا وَلَا رِوَایَةَ لِاَبِیْ جَعْفَرٍ هٰذَا عَنْ عُمَارَةَ بْنِ خُزَیْمَةَ) .

(c) ketabton.com: The Digital Library

٢- دویم قول : شیخ الاسلام ابن تیمیهؒ په فتاویٰ (۱٦۷/۱) او شیخ محدث البانیؒ په صحیح ابن ماجه، صحیح الجامع الصغیر، مشکوة المصابیح کښې فرمائی : دا حدیث صحیح دے لیکن ددے نه په مخلوق باندے استغاثه کولو استدلال خطاء دے ځکه پدے کښې خو د ژوندی سړی په دعاء وسیله شوے ده لکه په هغے کښې داسے الفاظ دی :

(اُدْعُ اللّٰهَ اَنْ یُّعَافِیَنِیْ).

(اے د الله نبی ! د الله نه اُوغواړه چه ما روغ کړی)

(کذا فی اوضح الاشارة فی الرد علی من اجاز الممنوع من الزیارة ص (۲۸۱) .

او کلمه د «یامحمد» نه خو قرآن کریم منع کړیده نو د هغے جائز کول پدے حدیث چه ډیر احتمالات لری د قرآن خلاف دے۔

بله وجه دا ده چه دا آواز مخامخ کړے شوے دے نو پدے باندے استدلال کول چه نداء غائب ته جائز ده – دا غلطه خبره ده، کما فعل البلخی۔

علامه عبد السلام خضر الشقیریؒ په السنن

والمبتدعات (۲٦۰) کښې لیکی :

وَحَدِیْثُ الْاَعْمٰی اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ وَاَتَوَسَّلُ اِلَیْكَ بِنَبِیِّكَ اَلْحَدِیْثُ صَحِیْحٌ غَرِیْبٌ وَهُوَ تَوَسُّلٌ بِدُعَاءِ النَّبِیِّ ﷺ فَقَدِ اسْتَجَابَ اللّٰهُ دُعَاءَهٗ فَرَدَّ بَصَرَ الضَّرِیْرِ فَهُوَ مُعْجِزَةٌ لِلنَّبِیِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ عَظِیْمَةٌ)۔

یعنی دے حدیث کښې د رسول الله ﷺ معجزه ذکر ده او آوازونه غیر الله ته پکښې نشته)۔

او دارنګه په البراهین القاطعة کښې خلیل احمدؒ لیکلی دی:

اقول: اس قصه میں تو خود فخر عالم زنده اس عالم میں تھے اور آپ ﷺ کے ہی حکم سے یہ عمل ہوا تھا آپ ﷺ کی خدمت میں ہی حاضر تھے الخ ص (۲۲۲)

د عبارت حاصل دا دے چه پدے کښې غائب ته آواز نهٔ شته بلکه رسول الله ﷺ مخامخ وو۔ او د هغه په حکم سره دا عمل شوے وو۔ اُوګوره التوسل للمحدث الالبانی۔

او هر چه «یامحمد» دے نو د هغے د وئیلو نه خو مخامخ او غائبانه قرآن کریم کښې منع شوے ده۔ نو دے حدیث کښې هیڅ دلیل نشته په جواز باندے۔

او دا حدیث شیخ محمد طاهرؒ په «البصائر» کښې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوره تفصیل سره ضعیف کړیدے هلته ئے اُوګوره

(۱۳۵- ۱۴۰)

OOOOOOO

دویمه شبهه :

د دوی دا ده چه یو سړے به عثمان ؓ خوا ته د یو حاجت دپاره راتلو خو هغهٔ به نهٔ پوره کیدو نو عثمان بن حنیف ؓ ورته دغه دعاء د ضریر البصر اُوخودله نو حاجت ئے پوره شو نو دے نه صراحةً معلومه شوه چه غائب ته آواز جائز دے او دا حدیث طبرانی فی الصغیر، جامع الصغیر، الترغیب والترهیب، مجمع الزوائد ، انجاح الحاجة شرح ابن ماجه (۱۰۰) کښې هم راوړے دے۔

جواب : ددے شبهے جواب دا دے چه دا روایت سنداً ضعیف دے، پدے روایت کښې یو راوی دے «روح بن صداح» او هغهٔ ضعیف دے۔

(قَالَ ابْنُ عَدِيٍّ ضَعِيفٌ عِنْدَ الْجُمْهُوْرِ، وَقَالَ ابْنُ يُوْنُسَ يَرْوِيْ اَحَادِيْثَ مُنْكَرَةً . كَمَا فی التوصل ص (۲۳۷)

۲ - دارنګه دا روایت د الفاظ او متن په اعتبار هم خطاء دے ځکه عثمان ؓ ولے ددے سړی حاجت نهٔ پوره کولو آیا

هغهٔ ظالم وو (کلا وحاشا) او دارنګه عثمان بن حنیف آیا په توسل بالذوات قائل وو؟ هیڅ کله داسے نهٔ ده۔

(انظر التوصل الی حقیقة التوسل ص (۲۳۴ و ۲۳۵)

دارنګه شیخ الاسلام ابن تیمیهؒ په خپله فتاوی کښې فرمائی: دا حدیث ضعیف دے (۱/۲۷۵/۲۶۶)

په اوضح الاشارة کښې لیکی :

(اِنَّ هٰذَا الْحَدِيْثَ مَعْلُوْلٌ بِعِدَّةِ عِلَلٍ كَمَا ضَعَّفَهَا صَاحِبُ صِيَانَةِ الْاِنْسَانِ وَشَيْخُ الْاِسْلَامِ ابْنُ تَيْمِيَّةَ وَذَكَرَ الْعِلَلَ مُفَصَّلَةً (۲۸۶/۲۸۵)

تولو علماؤ دا حدیث ضعیف ګرځولے دے۔

دریمه شبهه :

دا ده چه عبد الله بن عمر ؓ «یارسول الله» «وامحمداه» وئیلے دے کله چه د هغهٔ خپه بوډۍ (میږی) شوے وه لکه الادب المفرد د بخاریؒ (۲۵۰) کښې راځی او ابن سنیؒ او نوویؒ په کتاب الاذکار (۲۷۱) کښې راوړے دے۔

ددے شبهے جوابونه دا دی : چه دا حدیث په الادب المفرد کښې پدے الفاظو نقل دے :

(حَدَّثَنَا اَبُوْنُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ اَبِيْ اِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ

...رَّحْمٰنِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ : خَدَرَتْ رِجْلُ ابْنُ عُمَرَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ ...كُرْ اَحَبَّ النَّاسِ اِلَيْكَ فَقَالَ : مُحَمَّدٌ)۔

د ابن عمر رضی الله عنه خپه بوډۍ (میږی) شوه نو چا ورته ...وئیل : چه خپل محبوب رایاد کړه یعنی د خپل محبوب ...م واخله نو دا تجربه ده چه د محبوب د نوم د یادولو په ...ـه خپه صحیح کیږی نو هغهٔ د محمد ﷺ نوم ...خستو نو دے روایت کښې آواز په «یامحمد» سره نشته ...نهٔ مدد غوختل د غیر الله نه شته او نهٔ پکښې نداء غائب ...ه شته او دا قسم روایت پدے الفاظو امام نوویؒ په کتاب ...ذکار (۲۷۱) کښې راوړیدے :

(عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ : خَدَرَتْ رِجْلُ رَجُلٍ عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ ...نُ عَبَّاسٍ : اُذْكُرْ اَحَبَّ النَّاسِ اِلَيْكَ فَقَالَ مُحَمَّدٌ ﷺ فَذَهَبَ ...خَدَرُهُ)

(د ابن عباس رضی الله عنه په مجلس کښې د یو سړی خپه بوډۍ ...وه نو ابن عباس رضی الله عنه ورته اُوفرمایل، تاته چه څوك ...حبوب وی هغهٔ رایاد کړه، هغهٔ محمد ﷺ رایاد کړو نو ...صحیح شو)

نو پدے روایت کښې هم «یامحمد» نشته او نهٔ نداء غائب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته شته او نهٔ ابن عباس رضی الله عنه دا وئیلی دی :

(اِسْتَغِثْ بِاَحَبِّ النَّاسِ)

(مدد اوغواړهٔ یا آواز اوکړه خپل محبوب ته) ځکه صحابه کرام د شرك دشمنان وو او د شرك دُعاة (داعیان) نهٔ وو لکه دا اُوسنی اهل بدعت چه گمراهی ته دعوت ورکوی۔

لیکن د دوی شبهه په بل روایت د هیثم بن حنش عن ابن عمر کښې ده چه په هغې کښې دا لفظ دے (یامحمد) او هغهٔ په الادب المفرد کښې نشته صرف کتاب الاذکار د نوویؒ کښې دے چه منقول دے د ابن السنی ص (۶۰) نه۔

د هغې جوابونه ډیر دی یو دا چه دا نداء شوقیه ده او نداء شوقیه په نزد د بعض علماؤ جائز ده۔

کما فی البراهین القاطعة (۲۲۰)

دویم جواب دا دے چه دوه روایته د ابن عمر د کلمے د (یا) نه خالی دی او یو روایت کښې (یا) حرف راغلے دے او هغهٔ روایت ضعیف دے سند ئے دا دے :

(حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْبَرْدَعِيِّ حَدَّثَنَا حَاجِبُ بْنُ سُلَيْمَانَ ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ ثَنَا اِسْرَائِيْلُ عَنْ اَبِيْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـحاق عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ حَنَشٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُمَرَ
حديث) پدے سند کښې هيثم بن حنش مجهول راوی
غلی دے۔

دويم محمد بن مصعب دے (قَالَ الْحَافِظُ فِي التَّقْرِيْبِ
ـدُوْقٌ كَثِيْرُ الْغَلَطِ وَفِيْ تَهْذِيْبِ التَّهْذِيْبِ عَنِ ابْنِ مَعِيْنٍ لَيْسَ
ـيْءٍ وَقَالَ الْبُخَارِيُّ كَانَ ابْنُ مَعِيْنٍ سَيِّءُ الرَّأْيِ فِيْهِ وَقَالَ
ـنَّسَائِيُّ ضَعِيْفٌ وَقَالَ ابْنُ حِبَّانَ سَاءَ حِفْظُهٗ فَقَالَ يُقَلِّبُ
سَانِيْدَ وَيَرْفَعُ الْمَرَاسِيْلَ لَايَجُوْزُ الْاِحْتِجَاجُ بِهٖ).

او دارنګه په دے روايت کښې حاجب بن سليمان دے۔
(قَالَ الْحَافِظُ فِيْ تَهْذِيْبِ التَّهْذِيْبِ قَالَ مَسْلَمَةُ بْنُ قَاسِمٍ
ادِيْثُهٗ مُنْكَرَةٌ وَفِيْ تَقْرِيْبِ التَّهْذِيْبِ صَدُوْقٌ يَهِمُ مِنَ الْعَاشِرَةِ)

دويم سند ابن سنّی ددے روايت داسے راوړے دے:
(اَخْبَرَنِيْ اَحْمَدُ بْنُ حَسَّانَ الصُّوْفِيُّ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ جَعْدٍ ثَنَا
ـهَيْرٌ عَنْ اَبِيْ اِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ سَعْدٍ الخ وَفِيْ هٰذَا
ـسَّنَدِ اَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ الصُّوْفِيُّ وَهُوَ وَاِنْ كَانَ ثِقَةً لٰكِنْ
ـوَ صَاحِبُ الْحَدِيْثِ الْمُنْكَرِ الَّذِيْ يَرْوِيْهِ اَنَّ النَّبِيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
ـلَّذِيْ حَمْلًا لِاَبِيْ جَهْلٍ كَذَا فِيْ لِسَانِ الْمِيْزَان (۱/۱۵۲)
ـهی، البصائر من (۸۴/الى ۱۸۹) ـ

نو ثابته شوه چه د دوی استدلال په ضعيف يا موضوع يا په تاويلی ماويلی باندے وی، نص د قرآن او سنت نه نشی پيش کولے۔ والحمد لله۔

څلورمه شبهه :

نداء د خالد بن الوليد :

لکه البدايه والنهايه کښې راځی (۶/۳۲۴)
(وَنَادٰی خَالِدٌ شِعَارَ الْمُسْلِمِيْنَ وَكَانَ شِعَارُهُمْ يَوْمَئِذٍ يَا مُحَمَّدَاهُ)۔

دا د مسلمانانو شعار وو يعنی د شپے نوم ئے دا ايخودے وو۔

اول جواب : دا دے چه دا قصه سند نۀ لری، په بے سنده قصو عقيده ثابتول د مسلمان، خصوصاً د عالم کار نۀ دے۔

دويم دا چه پدے روايت کښې نداء نشته بلکه دا نوم دے د شپے پدے کښې استغاثه مطلوب نۀ ده ځکه که استغاثه او فرياد مقصود وے نو داسے به ئے وئيلی وے يا محمد انصرنا) ليکن صحابه کرام والحمد لله پاك وو د شرك د شائبے نه او د هر قسم کلماتِ مو همه بالشرك نه نو ددے نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستدلال كول د جهلاؤ او د اهل الزيغ طريقه ده هميشه
پاره مشركين او مبتدعين او دهريه د داسے قسم
جملاتو يے سنده قصونه استدلال كوى او د هغه كتابونو
رسالونه استفاده كوى چه يا مشرك ليكلى وى يا يے
سنده كتاب وى، هميشه له دوى نه دليل د قرآن او د سنت
صحيحه غواړه نو دوى به حيران وى او هيڅ جواب به نهٔ
ى دركولے (الحمد لله) چه د داسے قسم مشركانو په مقابله
بنې الله پاك حق والا پيدا كړل (لِكُلِّ فِرْعَوْنَ مُوْسٰى) ما چه
رساله ليكله نو ما ته ددے مشركينو ډيرے درسى رسالے
لاؤ شوے چه هغے كښې ئے خالص د شرك ثابتولو كوشش
ړے وو نو د نهايت غصے په وجه ما دا يو څو كلمات
جمع كړل چه د مشركينو زړه پرے اُوسوزى۔

اِنْ اَجْرِىَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ۔

پنځمه شبهه :

دا ده چه حديث د بلال بن الحارث كښې راځى :

(عَنْ مَالِكِ الدَّارِ قَالَ اَصَابَ النَّاسَ قَحْطٌ فِىْ زَمَنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَجَاءَ بِلَالُ بْنُ الْحَارِثِ اِلَى قَبْرِ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اِسْتَسْقِ لِاُمَّتِكَ فَاِنَّهُمْ قَدْ هَلَكُوْا الحديث)

رَوَاهُ الْبَيْهَقِىُّ فِىْ دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَالْبُخَارِىُّ فِى التَّارِيْخِ الْكَبِيْرِ (٣٠٤) وفتح البارى (٤١٣) وابن الاثير فى الكامل (٥٥٦/٢) والاصابة فى (١٦٤/٦) الخ)

(بلال بن الحارث ؓ راغے قبر د رسول الله ﷺ ته ئے آواز اوكړو يارسول الله ! باران اُوغواړه خپل امت لره نو دے روايت نه معلوميږى چه يارسول الله وئيل جائز دى)۔

ددے جوابونه واوره :

اول دا چه آيا استسقاء به رسول الله ﷺ د مړو نه كوله او كهٔ نهٔ مونږ به ئے كاوه، هيچرے د مړو نه استسقاء شريعت جائز نهٔ ګڼړى۔

★ دويم دا چه دے حديث كښې واقعه د خوب راځى او خوب لره په شريعت كښې څهٔ حيثيت نشته۔

★ دريم دا چه دهٔ چه رسول الله ﷺ ته آواز اُوكړو آيا هغهٔ ورلره استسقاء اُوكړه؟ نهٔ ئے ده كړے۔

دارنګه دے حديث كښې نور ډير علل دى چه هغهٔ كتاب التوصل الى معرفة التوسل المشروع والممنوع (٢٤٨)ذكر كړى دى۔ هرچه سند ددے روايت دے نو فتح البارى كښې داسے الفاظ راځى (جاء رجل) يو سړے راغے چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغهٔ پته نهٔ لري چه څوك دے روايت د مجهول لره اعتبار
هٔ شته دارنګه د هغهٔ عمل حجت بالکل نهٔ شي کيدے۔

دويم دا چه کهٔ دا سړے بلال بن الحارث شي نو د هغه په
سند کښ سيف بن عمر الضبي الاسدي دے :
(وَيُقَالُ التَّمِيْمِيُّ وَيُقَالُ السَّعْدِيُّ الْكُوْفِيُّ وَقَدْ ذُكِرَ هٰذَا
لرَّجُلُ فِيْ مُصَنَّفِ الْفُتُوْحِ وَالرِّدَّةِ مِنَ الْمَجْهُوْلِيْنَ وَقَالَ عَبَّاسُ
نُ يَحْيٰى ضَعِيْفٌ، وَقَالَ اَبُوْدَاوُدَ : لَيْسَ بِشَيْءٍ وَقَالَ اَبُوْحَاتِمٍ
تْرُوْكٌ، وَقَالَ ابْنُ حِبَّانَ مُتَّهَمٌ بِالزَّنْدَقَةِ.)

او سيف بن عمر الضبي ډير ضعيف بلکه زنديق راوي
دے او مجهول هم دے په نزد بعضِ علماؤ نو دا قسم روايت
لره هيڅ اعتبار نهٔ شته چه د عقيدے يوه مسئله دِے په
داسے غلط او ضعيف يا موضوع روايت باندے ثابته شي
(التوصل ۲۵۲)

او تاريخ کبير د بخاريؒ کښ دا روايت داسے راغلے :
(قَالَ عُمَرُ : يَارَبِّ لَا آلُوْ اِلَّا مَا عَجَزْتُ عَنْهُ۔ قَالَهٗ فِيْ قَحْطٍ)
(اے الله ! زهٔ د قوم ډير رعايت کوم او کوتاهي نه کوم مګر
کوم شي چه زما د وسع نه کيږي نو ته ما په هغے مهٔ
رانيسه۔ د قحط په وخت کښ دا خبره کړے وه)

نو دا مبتدعين تاريخ کبير د بخاري هم پيش کوي او
حال دا دے چه په هغے کښ د دوي څهٔ شبهه نشته۔

انظر البصائر للشيخ محمد طاهر (۱۲۸/۱۲۹) مفصلاً
ميزان الاعتدال۔

شپږمه شبهه :

دا ده چه يو روايت کښ «يَا عِبَادَ اللهِ اَعِيْنُوْنِيْ» راغلی
دی۔ مطلب دا چه کوم شخص نه په صحراء کښ سورلئ
ورکه شي يا ترے لار خطاء شي نو داسے دِے اُووائي چه اے
عباد الله ما سره مدد اُوکړئ نو دده سره به مدد اُوشي نو دے
روايت کښ غائب ته آواز شوے دے او دا روايت نوويؒ په
کتاب الاذکار (۲۰۱) کښ راوړے دے۔ مفصلاً۔

ددے شبهے جوابونه دا دی :
(قَالَ فِيْ مَجْمَعِ الزَّوَائِدِ (۱۳۲/۱۰) فِيْ هٰذَا الْبَابِ ثَلَاثُ
اَحَادِيْثَ اثْنَانِ ضَعِيْفَانِ اَلْاَوَّلُ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ غَزْوَانَ عَنِ النَّبِيِّ
ﷺ قَالَ اِذَا اَضَلَّ اَحَدُكُمْ الحديث رواه الطَّبَرَانِيُّ وَرِجَالُهٗ قَدْ
وُثِّقُوْا عَلٰى ضُعْفٍ فِيْ بَعْضِهِمْ اِلَّا اَنَّ يَزِيْدَ بْنَ عَلِيٍّ لَمْ يُدْرِكْ
عُتْبَةَ) ۔

دا روايت د دوه وجو نه ضعيف دے يو په دے روايت کښ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه ضعیف راویان دی۔ دویم دا چه حدیث منقطع دے۔

۲– دویم حدیث: عَنْ اَبِیْ مَسْعُوْدٍ عَنِ النَّبِیِّ ﷺ اِذَا انْفَلَتَتْ دَابَّةُ الحدیث) رَوَاهُ اَبُوْیَعْلٰی وَالطَّبَرَانِیُّ وَفِیْهِ مَعْرُوْفُ بْنُ حَسَّانٍ وَهُوَ ضَعِیْفٌ) (دا حدیث هم ضعیف دے، انظر هذا التفصیل فی التبیان (۱۴۶)

وَقَالَ الذَّهَبِیُّ قَالَ ابْنُ عَدِیٍّ مَعْرُوْفُ بْنُ حَسَّانٍ مُنْكَرُ الْحَدِیْثِ وَزَادَ ابْنُ حَجَرٍ فِی اللِّسَانِ مَجْهُوْلٌ)۔

او دریم حدیث کښې دا قسم الفاظ نشته بلکه په هغې کښې ذکر د ملائکو شوے دے، د غائب یا د مړی کوم ذکر په کښې نشته۔ نو د داسے قسم ضعیف روایاتو نه شرك ثابتول او یا په هغې استدلال کول د جاهلانو کار دے۔ دا تفصیل په البصائر کښې هم اُوګوره (۱۹۰/۱۹۲)۔

دارنګه رشید احمد ګنګوهی فرمائی: دے کښې نداء مړو ته نشته بلکه غائب او مړو ته آواز کول شرك دے اُوګوره (۱/۸۹/۸۸/۹۰) دارنګه اُوګوره ضعیف الجامع الصغیر للمحدث الالبانی ص (۳۸۳) رقم الحدیث (۴۴۰) وسلسلة الاحادیث الضعیفة والموضوعة (۶۵۵/۶۵۶) تفصیلاً مع الرد علی هؤلاء المشرکین باتم تفصیل واوضح

بیان فانظر ذلك فانه هام جداً جزی الله الشیخ الالبانی عنا وعن الاسلام!۔

OOOOOOO

اوومه شبهه:

دا ده چه کعب بن حمزه په اشعارو کښې «یا محمد» وئیلے دے (یَا مُحَمَّدُ یَا مُحَمَّدُ یَا نَصْرَ اللّٰهِ اِنْزِلْ).

انتهیٰ کذا فی فتوح الشام (۱۹۶) للواقدی.

دارنګه په بهنسا جنګ کښې د مسلمانانو دا شعارو و (یَامُحَمَّدُ، یَا مُحَمَّدُ) (یَا نَصْرَ اللّٰهِ اِنْزِلْ).

فتوح الشام (۱/۲۱۸) للواقدی۔

ددے شبهے **جواب** دا دے چه واقدی مؤرخ دے چه علماؤ د هغه په باره کښې داسے وئیلی دی:

(قَالَ اَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ هُوَ كَذَّابٌ یَقْلِبُ الْاَحَادِیْثَ وَقَالَ ابْنُ مَعِیْنٍ لَیْسَ بِثِقَةٍ وَقَالَ مَرَّةً لَا یُكْتَبُ حَدِیْثُهٗ وَقَالَ الْبُخَارِیُّ وَاَبُوْحَاتِمٍ مَتْرُوْكٌ، وَقَالَ اَبُوْحَاتِمٍ وَالنَّسَائِیُّ: یَضَعُ الْحَدِیْثَ وَقَالَ الدَّارَقُطْنِیُّ فِیْهِ ضُعْفٌ وَقَالَ ابْنُ عَدِیٍّ اَحَادِیْثُهٗ غَیْرُ مَحْفُوْظَةٍ وَالْبَلَاءُ مِنْهُ وَقَالَ ابْنُ الْمَدِیْنِیِّ یَضَعُ الْحَدِیْثَ وَقَالَ اِسْحَاقُ بْنُ الطباع: رَاَیْتُ الْوَاقِدِیَّ فِیْ طَرِیْقِ مَكَّةَ یُسِیْءُ

(c) ketabton.com: The Digital Library

صَلَاةَ وَقَالَ ابْنُ رَاهُوِيَهْ هُوَ عِنْدِیْ مِمَّنْ يَضَعُ الْحَدِيْثَ ثُمَّ قَالَ
ذَّهَبِیُّ فِی الْمِيْزَانِ بَعْدَ مَا ذَكَرَ الْاَقْوَالَ فِيْهِ وَاسْتَقَرَّ الْاِجْمَاعُ
لٰی وَهْنِ الْوَاقِدِیِّ۔ ميزان الاعتدال (٦٦٢/٤) الی (٦٦٦)
ـال ابْنُ حَجَرٍ فِیْ تَقْرِيْبِ التَّهْذِيْبِ : اَلْوَاقِدِیُّ مَتْرُوْكٌ مَعَ سَعَةِ
لمِهٖ (٣١٢/١)

ددے عبارت حاصل دا دے چه د مذکوره روایاتو نقل
ونکی کذاب دروغجن سړے دے۔
دویم جواب دا دے چه حجت صرف په کلام د الله او په
ـادیثو د رسول الله ﷺ کښې دے په بل کس کښې هیڅ
جت نشته۔ دریم دا چه دے روایاتو کښې د الله نه مدد
وختل دی، د رسول الله ﷺ نه پکښې مدد غوختل
نته نو د جاهلانو استدلال پرے صحیح نهٔ دے۔

اتمه شبهه:

اشعار د نابغة الجعدی :

دارنګه اشعار د صفیة رضی الله عنها۔ دارنګه اشعار د
ـنب بنت علیؓ دوی پیش کوی چه په بعضو کښې لفظ د
رسول الله وغیره راغلے دے۔
ددے شبهے جوابونه، اول دا چه اشعارو لره دین کښې څه

اعتبار نشته اول به دلیل د قرآن او سنت صحیحه نه راوړے بیا به تائید کښې اقوال پیش کړے او چه ته صرف اقوال د علماؤ دلیل ګرځوے نو دا څهٔ دلیل نشی کیدے۔

دویم دا چه د نابغه په اشعارو کښې دا الفاظ دی

وَيَا قَبْرَ النَّبِيِّ وَصَاحِبَيْهِ	اَلَا يَا غَوْثَنَا لَوْ تَسْمَعُوْنَا

پدے بیت کښې د قبر نوم اخستل شوے دے او په آخر کښې دا لفظ دے (لو تسمعونا) کچرته تاسو اوریدل کولے شئ اے قبر د رسول الله او اے قبر د ابوبکر او عمر، نو پدے روایت کښې رد دے پدے چه غائب او مړی ته آواز کول بے فائدے دی۔

بله دا چه ددے روایت سند په الاستیعاب د ابن عبد البرّ (٥٨٦/٣) په حاشیه د الاصابة) کښې نهٔ دے ذکر کړے نو په بے سنده قصه دین ثابتول د اهل زیغو کار دے، قرآن او سنت زمونږ او ستاسو د عقیدے دپاره کافی دی، دے باب کښې قصو ته حاجت نشته۔

او په مرثیه د صفیه رضی الله عنها کښې په اشعارو کښې داسے الفاظ نقل دی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

اَلَا یَارَسُوْلَ اللّٰهِ کُنْتَ رَجَاءَ نَا	وَکُنْتَ بِنَا بَرًّا وَلَمْ تَكُ جَافِیًا

دا حدیث اولاً ضعیف دے، منقطع دے په مینځ د عروة
ـن الزبیر او د صفیه کښې ځکه عروه په سنه (۲۹) کښې
ـیدا شوے دے او صفیه رضی الله عنها د عروه نه نهه کاله
ـخکښې وفات شوے ده، کما فی التوصل (۳۳۲/۳۲٤)

دویم دا چه دا روایت مجمع الزوائد (۹/۳۹) کښې راوړے
ـے او هغه د مرثیے (ستاینے) روایت دے پدے کښې نداء
ـرض نهٔ وی بلکه صرف توَجّع او تَحَزُّن (غم او خفګان
ـکاره کول) غرض وی،لکه علماء پدے خبره پوهیږی۔

نو پدے استدلال کول هم غلط دی، او هرچه آواز او
ـعار د زینب بنت علیؒ دی نو هغه دا دے:
(یَا مُحَمَّدَاهُ، یَا مُحَمَّدَاهُ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْكَ وَمَلَكُ السَّمَاءِ الخ
ـدایة والنهایة (۸/۱۹۳)

د هغے جواب دا دے چه زینب یوه زنانه ده د هغے قول په
ـت باندے څهٔ دلیل نهٔ شی کیدے، بلکه قرآن او حدیث
ـیول پکار دی، نو اے مسلمانانو د هر رطب او یابس
ـمده او اُوچ) پسے خپل دین مهٔ تابع کوئ۔

دویم دا چه سند ددے روایت راوړل پکار دی او هغه کوم دے؟ ځکه چه دین کښې بے سنده خبرو له اعتبار نشته۔

دریم دا چه دا خو مرثیه ده چه د حسین رضی الله عنها په باره کښې وئیلے شوے ده او په مرثیه کښې خطاب کول مقصد نهٔ وی بلکه د ژوندو زړهٔ نرمول مقصد وی، لکه د ابن کثیرؒ په البدایة والنهایة (۸/۲۱۰) کښې دی۔

نو په اشعارو او غیر مسند اقوالو باندے خپل دین بربادول او خپله عقیده او د عوامو مسلمانانو عقیده ګنده کول نهٔ دی جائز، آیا تاسو دا نهٔ دی اوریدلی چه په باب د عقیده کښې یقینی دلائلو ته ضرورت دے، او په ظنیاتو او ضعیف روایاتو عقیده نهٔ ثابتیږی۔

بلکه صحیح قول دا دے چه په ضعیف السند حدیث مرفوع باندے یو عمل نهٔ شی مشروع کیدے نو پاتے لا مقطوع او ضعیف او یا شعر او بیت او مرثیه باندے خپل دین ثابتول د جُهلاؤ کار دے، هر مسلمان له پکار دی چه د خپل ایمان حفاظت اُوکړی او د مشرکانو او مبتدعینو په غلطو روایاتو او مزخرفو خبرو دوکه نهٔ شی، ځکه د هرے خبرے تپوس به الله پاك زمونږ او تاسو نه کوی، خصوصاً د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان تپوس خو ډیر ضروری دے لکه څرنگ چه ایمان راوړل فرض دی۔

دارنگه د ایمان د جوړیدو او خرابیدو علم هم فرض دے، نو مسلمان بحیثیت مسلمان ډِے د کلمات شرکیه او بدعیه نه ځان اُوساتی، دا وجه ده چه رسول الله ﷺ مونږ ددے الفاظو نه منع کړی یو، چه یو انسان اُووائی : (ما شاء الله وشئت) یعنی کله چه د الله خوښه شی او ستا خوښه شی دارنگه (اَنَا فِیْ حَسْبِكَ) (زه تا لره کافی یم) وَمَالِیْ اِلَّا اَنْتَ) (زما نور څوك نشته صرف ته ئے) (وَخَبُثَتُ نَفْسِیُ) (زما نفس خبیث شو) (وَیَا خَیْبَةَ الدَّهْرِ وَرَاعِنَا) (اے نا امیدی د زمانے او راعنا لفظ) ددے الفاظو د وئیلو نه مونږ منع شوی یو، دارنگه د ټولو موهم الفاظو نه منع راغلے ده کما فی رد المحتار والقرطبی (۵۷/۲) والجواب الکافی لابن القیم (۱۲۵)

و سبحانك اللهم وبحمدك اشهد ان لا اله الا انت استغفرك واتوب الیك وصلی الله علی نبینا محمد وآله وصحبه وسلم تسلیماً کثیراً۔

خاتمه

ددے رسالے حاصل دا دے چه دے مذکوره الفاظِ شرکیه او بدعیه نه ځان ساتل فرض دی او کوم الفاظ چه مُوهِمُ د شرك وی اگرکه ستا عقیده د شرك نه ده خو بیا هم ځان ساتل ترے پکار دی، بعض د هغه الفاظِ موهمه ؤ نه «یارسول الله» وئیل دی که دا چغه د استغاثے دپاره وی نو بیا شرك دے، او دارنگه کۀ غائبانه وی، او که د رسول الله ﷺ په ژوند کښې مخامخ شوی وی نو بعینهٖ ادب او احترام دے، او پس د مرگ نه د قبر په خوا کښې بهترین درود چه متفق علیه روایاتو کښې نقل دے هغه: «اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد کما صلیت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انك حمید مجید، اللهم بارك علی محمد وعلی آل محمد کما بارکت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم انك حمید مجید»۔ (جلاء الافهام)

دا درود وئیل پکار دی او ددے درود نه بل څۀ ته اعراض

(c) ketabton.com: The Digital Library

کول نقصان دے، او کۀ «السلام علیك یارسول الله» اُووائی د قبر په خوا کښې نو دا د صحابو نه نقل شته لکه موطأ امام مالك کښې د ابن عمر ﷺ روایت دے چه هغۀ به داسے سلام اچولو کله به چه د سفر نه راغے او د رسول الله ﷺ د قبر زیارت به ئے کولو، کما فی مجموعة الفتاوی)

او هر چه کلمه د «یامحمد» ده نو هغۀ په ټولو طریقو سره حرامه ده، کۀ غائبانه وی او که مخامخ وی او که د قبر په خوا کښې وی۔ ځکه هغه شرك دے یا بے ادبی ده، دارنګه نداء غائب ته د مدد دپاره حرامه ده۔ او کۀ مدد دپاره نۀ وی نو موهِم د شرك ده او لغوه ده او ددے نه اجتناب (پرهیز) لازم دے او دا د دین ضروری مسئله ده په ضعیف او منګړت روایاتو نۀ ثابتیږی، او دارنګه په شروحو او حواشیو او په مجملاتو نۀ ثابتیږی، هرمسلمان له د حق اتباع پکار ده د ضد او تعصب نه به الله تعالیٰ ته توبه مونږ ټول اُویاسو۔

وَسُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ

اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ اَسْتَغْفِرُكَ وَاَتُوْبُ اِلَيْكَ۔

تمت یوم الاحد ۲۲/صفر المظفر سنه (۱۴۱۲هجری)

بعد صلوة العصر

فی جامعة تعلیم القرآن والسنة مسجد حمزة رضی الله عنه بیرون ګنج ګیټ بشاور باکستان

بیراع العبد الضعیف "ابومحمد امین اللّٰه" والحمد لله رب العالمین.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library